Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 77 (17200) | 1986 оной апрелиин 2, среда | Сэн 3 мүн.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

Мартын 31-дэ Кремль соо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыкын түрүүлэлгэ доро СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани болобо. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдһээ уламжалан гараһан арадай депутадуудай Соведүүдэй зорилгонууд тухай асуудал хаража үзэгдэбэ.

А. А. Громыко элидхэл хэбэ. Партиин ЦК-гай Политическэ элидхэл, съездын резолюци, КПСС-эй Программын шэнэ найруулга, съездын баталан абаһан ба ·совет арадта халуунаар һайшаагдаһан бусад документнүүд үнэхөөрөө түүхэтэ удха шанартай юм гээд тэрэ онсолон зааһан байна. Арадай депутадуудай бүхы шатын Соведүүдэй урдахи зорилгонуудые съезд тодорхойлоо, бодото байдалда тэдэнэй үзүүлдэг нүлөөе шангадхаха үргэн ехэ хараа замуудые нээгээ. Мүнөө Совет бүхэнэй съездын заабаринуудые бүхы талаарнь бодомжолжо үзэхэ, өөһэдынгөө эрхэ байдалда тааруугаар тодорхойлхо, ябуулгануудай дайшалхы программые бэелүүлхэ гээшэ шухала. Манай түлөөлэлгэтэ системын бүхы шатануудта иимэ хүдэлмэри эхилэнхэй.

Ажабайдалай бүхы талануудта ажал ябуулгаяа эдэбхижүүлхэ, ажалша шадабаряа дээшэлүүлхэ, олондо мэдээсэхэ ябадалые үргэдхэхэ, тоосоото зургаануудай ажал ябуулгын хойноһоо хиналтаяа шангадхаха, депутадуудай эдэбхи үүсхэлые бадаргаха, арад зонтой, ажалша коллективүүдтэй, үргэн олониитэтэй тэдэнэрэй харилсаа холбооё бэхижүүлхэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые бүхы шатын Соведүүдэй хараалхын тула шухала бүхы юумэ хэхэ хэрэгтэй гээд элидхэл соо, мүн Президиумэй заседани дээрэ хүнүүдэй хэлэһэн үгэнүүд дотор тэмдэглэгдэбэ.

Хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүд болон бодото аша туһые хангалгада, нютагай арга боломжонуудые хэрэглэлгэдэ, харьяата газар дээрэнь оршодог эмхи зургаануудай хүдэлмэриие тааруулан хүтэлхэ ба хинаха хэрэгтэ хабаатай бүхы юумэндэ засагай зургаануудай харюусалгые, өөһэдөө мэдээд шиидхэхэ ябадалые шангадхаха эрилтэ ажабайдалаар табигдана.

Бүхы шатын Соведүүдэй депутадуудай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ, депутадуудай уялгануудые бэелүүлхын түлөө, гүрэниие залан хүтэлбэрилхэ шадабарида һургаха талаар тэдэнэрэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдэнэртэ бүхы талын туһаламжа үзүүлхэ гээшэ хойшолуулагдашагүй зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдһээ уламжалан гараһан арадай депутадуудай Соведүүдэй зорилгонууд тухай тогтоол СССР-эй Верховно Соведэй Президиум баталан абаба. Тэрэнь хэблэлдэ толилогдохо.

1986 ондо СССР-эй Верховно Соведтэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан гол хэмжээ ябуулгануудай түсэб заседани дээрэ хаража үзэгдөөд, һайшаагдаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум гүрэнэй ажабайдалай бусад зарим асуудалнуудые хаража үзэһэн байна.

Нүхэд М. С. Горбачев, Л. Н. Зайков, Д. А. Кунаев, В. В. Щербицкий, Н. Н. Слюньков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд болон бусад зүблэхэ зүйлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан байна.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВ АЛЖИРАЙ ЖУРНАЛИСТТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Национальна сүлөөрэлгын фронт гэдэг партиин орган, Алжирай долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг «Революсьон Африкэн» газетын ахамад редактор Зубир М. Суисситай мартын 31-дэ уулзаба.

Алжирай Арадай-Демократическа Республикын Президент, ФНО партиин Генеральна секретарь Шадли Бенджедидэй хани ёһоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэһэнтэй дашарамдуулан, долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг газетын редакци хэдэн асуудалтайгаар М. С. Горбачевто хандаһан байгаа.

Харюунуудые дамжуулан үгэхэ үедэ М. С. Горбачевой, З. М. Суиссиин хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн болобо.

Алжирай талын гуйлтаар М. С. Горбачевой харюунууд апрелиин 4-дэ алжир болон совет хэблэлдэ нэгэн доро толилогдохо юм.

(ТАСС).

МОСКВАДА ЕРЭЭД БАЙҺАН ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан ФРЕЛИМО партиин Түрүүлэгшэ, Мозамбигай Арадай Республикын Президент С. Машелтэй мартын 31-дэ Кремль соо уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. В. Талызин, мүн С. Машелтэй хамта ябаһан Мозамбигай тусхай тушаалтад уулзалгада хабаадалсаа.

Хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Н. И. Рыжков КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ стратегическэ хараа шэглэлые бэелүүлхэ талаар СССР-тэ ябуулагдажа байһан хүдэлмэри тухай Мозамбигай хүтэлбэрилэгшэдэ мэдээсэбэ. Тэдэнэй өөһэдынь шэлэһэн хүгжэлтын түрүү замһаа мозамбик арадые хадууруулха зорилготойгоор дотоодын болон гадаадын хархис этэгээдүүдэй харата ябуулганууд дэбэргэгдэжэ байха үедэ ороной правительствын, Мозамбигай экономико бэхижүүлхэ, тэрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ талаар ороной правительствын, ФРЕЛИМО партиин бэелүүлжэ байһан хэмжээ ябуулганууд тухай С. Машел хөөрөө.

Элдэб асуудалнуудаар Советскэ Союзай болон Мозамбигай хоорондохи харилсаан амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байна гэжэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлхэ зуураа, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулһан, энэ талаар хэдэн тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан байна. Советскэ Союзай зүгһөө Мозамбигта үзүүлэгдэжэ байдаг үргэн ехэ туһаламжые С. Машел үндэрөөр сэгнэбэ.

Арадай Мозамбигтай һаналаа нэгэдэжэ байһанаа, оронойнгоо бээе дааһан байдалые, аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ тэрээндэ саашадаашье туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхээр бэлэн байһанаа совет тала баталаа.

Совет-мозамбик хөөрэлдөөнүүд энэл үдэр Кремль соо болобо.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй оборонын министр С. Л. Соколов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Ф. Добрынин болон бусад тусхай тушаалтад;

Мозамбигай талаһаа — ФРЕЛИМО партиин Түрүүлэгшэ, Мозамбигай Арадай Республикын Президент С. Машел, Мозамбигай делегациин бусад гэшүүд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байгаа.

Хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет хүтэлбэрилэгшэд партиин XXVII съезд дээрэ һайшаагдаһан КПСС-эй экономическа ба социальна политикын гол шэглэлнүүд тухай Мозамбигһаа ерэһэн ехэ айлшанда мэдээсэбэ. Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар съезд дээрэ батадхагдаһан КПСС-эй стратегическэ хараа шэглэлэй үндэһэ һууридань табигдаһан ябуулгануудай комплексно программые бодотоор бэелүүлхые совет арад эрид шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ гэжэ тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй Генеральна секретарь М. С. Горбачевой 1986 оной январиин 15-да хэһэн Мэдүүлгэ соохи ядерна буу зэбсэгүүдые хуряалгын совет программа түүхэтэ удха шанартай байна гэжэ заагдаба. Энэ программые бодото дээрэнь бэелүүлгэ дэлхэй дээрэ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, тэрэниие замбуулинай дайдада тараалгахагүй, горитой ехэ мүнгэ зөөри хүгжэлтын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ, сүлөөлэгдэһэн оронуудта үлэсхэлэн хооһон байдалые, үзэг бэшэггүйдэлгые, үгытэй ядуу байдалые, үбшэн тахалые усадхаха арга олгохо байна. Ядерна буу зэбсэгүүдые хуряалгын совет программа КПСС-эй XXVII съезд дээрэ гол удхынь тодорхойлогдоһон уласхоорондын аюулгүй байдалай үргэн ехэ гуримай үндэһэн шухала зүйл болохо байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Уласхоорондын харилсаанай бүхы тала—сэрэгэй, политическэ, экономическа ба гуманитарна тала тус гуримай үндэһэ һуурида табигдаха юм.

Советскэ Союзай гадаадын политическэ үүсхэлнүүдые Мозамбик һайшаан дэмжэнэ гэжэ С. Машел баталба. Тэдэниие бэелүүлгэ дэлхэй дээрэхи оршон байдалые үндэһөөрнь гуримшуулан һайжаруулха арга олгохо байна. Энэ дэмжэлгэнь нэн түрүүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин Мэдүүлгэ дотор найруулагдаһан ядерна буу зэбсэгүүдые хуряалгын совет программада, уласхоорондын аюулгүй байдалай үргэн ехэ гуримые байгуулгада хабаатай гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Ядерна буу зэбсэг туршалгануудые дары болюулхые туйлаха гээшэ мүнөө үедэ түрүүшын ээлжээнэй удха шанартай асуудал болоно гэжэ Советскэ Союз тооложо. Хэрбээ США-гай иимэ тэһэлэлгэнүүдые хээгүй һаань, байгша оной мартын 31-һээ хойшошье ядерна туршалга хэлгэһээ арсаха гэһэн Советскэ Союзай шиидхэбэриие Мозамбигай тала һайшааһан байгаа. Ядерна туршалгануудые болюулха тухай үгэеэ ойлголсохын тула совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгые һаяын сагта Европодо үнгэргэхэ гэһэн совет дурадхалые тэрэ мүн лэ һайшаалтайгаар угтаа.

Империализм ба расизмда эсэргүү, бүгэдэ ниитын эб найрамдалые, уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха хэрэгые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ Мозамбигай Арадай Республикын оруулжа байдаг хубитые Советскэ Союзда үндэрөөр сэгнэдэг юм гэжэ мэдүүлэгдэбэ.

Уласхоорондын гол асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, Советскэ Союзай ба Мозамбигай хараа бодолой тудалдажа гү, али дүтэрхы байһаниинь баталагдаа.

Түгшүүрилтэй байдалые улам дэбэргэхын, сэрэгэй аюулые һүжэрөөхын тула, бээе дааһан байдалтай гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахын тула империалис бүлэгөөрхидэй үүдхэжэ байдаг хёмороо зүришэлдөөтэ, орёо хурса ябуулгануудай бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб хубинуудта улам үргэдхэгдэжэ байһанайнь түлөө һанаагаа зобожо байһанаа хоёр тала мэдүүлээ. Үнэн сэхэ, гадаадаһаа хамааралсалгагүй үндэһэ һуури дээрэ гүрэнүүдэй хоорондохи хёмороо зүришэлдөөнүүдые, арсалдаануудые политическэ аргаар гуримшуулан шиидхэхын түлөө СССР болон Мозамбик тэмсэнэ.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр тала Ливиин арадтай һаналаа нэгэдэжэ байһан тухайдаа дахинаа мэдүүлхэ зуураа, Африкын энэ бээе дааһан байдалтай орондо эсэргүү США-гай эээрхэг түримхэй ябуулгануудые эрид буруушааба.

Баруунай оронуудай, нэн түрүүн США-гай ЮАР-та туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлжэ, «талархан тухиржа» байһан политикань Африкын бээе дааһан байдалтай гүрэнүүдтэ эсэргүү шэнэ эээрхэг түримхэй ябуулгануудые үүдхэхэдэнь, апартеидтэй эсэргүүсэн тэмсэгшэдые хашаха харшалхадань, тэдэнэртэ зүрюу шэнэ шуһата ябуулгануудые үүдхэхэдэнь, расистнуудые урмашуулна гэжэ тэмдэглэгдээ. Хүлһэншэд болон урбагшадһаа бүридүүлэгдэһэн дахуулнуудай бандит бүлэглэлнүүд расистнууд болон империалистнуудай гол зэбсэгынь болоно. Бээе дааһан байдалтай эдэ оронуудые шэлэһэн хүгжэлтын замһаа хадууруулан баадхахые эрмэлзэжэ байдаг империализмын ба расизмын хүсэнүүдэй зүгһөө эээрхэг түримхэй ябуулгануудһаа хохидоһон Мозамбигтай, Анголотой хэлбэришэгүй һанал нэгэтэй байһанаа совет тала баталба.

ООН-ой Уставай VII бүлэгтэй зохилдуулан, ЮАР-та эсэргүү ябуулгануудые бэелүүлхэ тухай дэлхэйн олониитын эрилтэнүүдые хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад дэмжэһэн байгаа.

Африкын Национальна конгрессэй (АНК) ба Баруун-Урда Африкын арадай эмхиин (СВАПО) сүлөөрэлгын эрэлхэг тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэжэ байһанаа хоёр тала мэдүүлээ, тэдэнэй нэгэдэл болон жагсаалые бэхижүүлхэ талаар фронт шадарай гүрэнүүдэй хараа шэглэлые дэмжээ.

Африкын нэгэдэлэй эмхиин ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэһэн байна.

Совет-мозамбик хоёр талын харилсаанай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тиихэдээ КПСС-эй болон ФРЕЛИМО партиин, Советскэ Союзай болон Мозамбигай хоорондохи хани харилсаанай амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байһанда сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлээд, СССР-эй ба НРМ-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорой үндэһөөр хоёр талын холбооё саашадаашье хүгжөөхые шиидэнхэй байһанаа талбад.

* * *

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум С. М. Машелэй хүндэлэлдэ Кремлиин Ехэ ордон соо сайлалга хэбэ.

НРМ-эй хүтэлбэрилэгшэ болон тэрэнэй һамгантай хамта Мозамбигай партийна ба гүрэнэй ажал ябуулагшад сайлалгада хабаадаа.

Совет талаһаа — М. С. Горбачев һамгантаяа, А. А. Громыко һамгантаяа, Н. И. Рыжков һамгантаяа, В. И. Воротников, Э. А. Шеварднадзе, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, А. Ф. Добрынин болон бусад тусхай тушаалтад сайлалга дээрэ байбад.

Хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн сайлалга дээрэ М. С. Горбачев, С. М. Машел үгэ хэлээ. Тэдэнэй хэлэһэн үгэ ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ угтагдаба.

(ТАСС).

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ШИИДХЭХЫ ХАҺАДАА ОРОО

Олонхи ажахынуудай гол һалбари хонин ажалда түл абалгын тон харюусалгатай хүдэлмэри түгэсхэхы шатадаа оробо. Мүнөө диилэнхи олон колхоз, совхозуудта эхэ хонидынь хурьгалжа дүүрэнтээ. Намар хожомшог үрэжүүлэгдэһэн хонидһоол хурьгад абтажа үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Байгша ондо Буряад оронойгмнай хонишод малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, хүдөө ажахын бүхы продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэб болон уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, түл абалгада һайнаар бэлдэхэ тушаа ехэ оролдолго гаргаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Хонишодой олонхи бригаданууд намартааүбэлдөө хонидойнгоо байрануудые саг соонь һайнаар дулаалһан, түхеэрһэн, түл абалгын үедэ хэрэглэгдэхэ бүхы юумэ жэншэдгүй бэлдэһэн, үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр нөөсэлһэн байна.

Энэ жэлдэ Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозойхидай жэшээгээр олохон ажахынуудта эхэ хонидой байранууд соо нарай хурьгадые байлгаха тусгаар хуурай, дулаан, газарһаа өөдэнь үргэгдэһэн шалатай таһалганууд түхеэрэгдөө. Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Хяагтын, Зэдын районуудай ажахынууд доро, нойтон газарта баригдаһан бүхы байранууд соогоо тиимэ үргэгдэһэн шалатай таһалгануудые хээ.

Эдэ бүгэдын аша үрэ яһала харагдана. Жэшээлхэдэ, байгша оной мартын 25-ай мэдээ харахада, нёдондо намар ажахынуудта искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн бүхы 684.825 эхэ хонидой 554,6 мянга гараниинь хурьгалаад, хамта 544.572 хурьгад түлжүүлэгдэжэ байнхай. Ондоогоор хэлэбэл, үнгэрһэн жэлэйхиһээ 30 һайса гара мянган хурьган олон абтаа. Тэрэшэлэн түлнүүдэй гарзалалга урда жэлэйхиһээ һураггүй үсөөрөө. Хэрбээ нёдондо энэ үедэ абтаһан хурьгадай аяар 3 шахуу процентнь гарзалһан һаа, мүнөө тэрэнь 1,2 процент болоно.

Илангаяа Зэдын районой колхоз, совхозуудта хонидой түл эмхитэй һайнаар абтана. Бүхыдөө хурьгалһан 115.684 эхэ хонидһоонь 115.190 түл абтаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 80 гаран хурьгад түлжүүлэгдэнэ. Эндэ эгээл олон хурьгад эхирлээ, нарай түлэй гарзалалга 0,3 процент хүрэтэрөө хороогдоо. Нёдондо тэрэнь 4,8 процентдэ хүрэһэн байгаа. Район соо дүшөөд бригада зуун эхэ хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 100-һаа дээшэ хурьга абаад байна. Тэдэнэй дунда Борьёогой совхозой суута хонишон Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бэрхэ хонишон Р-Д. Ц. Цыренов, Оёорой совхозой хонишод В. Б. Цыбиков, Д. Р. Банзаракцаев, Бооцын совхозой хонишон А. А. Марадудин гэгшэдэй бригаданууд зуун эхэ хонин бүриһые 108—114 хүрэтэр абтаһан хурьгадые түлжүүлнэ.

Хурамхаанай, Хориин, Тарбагатайн, Иваалгын, Түнхэнэй, Баргажанай, Бэшүүрэй районуудай ажахынуудта хурьгад баһал олон абтаа, тэдэнь яһала гарза хоролтогүйгөөршье түлжүүлэгдэнэ. Тусхайлбал, нёдондо энэ үедэ Хурамхаанай райондо 27,6 мянга үлүүтэй хурьгад абтаад, тэдэнэй 483-ниинь гарзалһан һаа, мүнөө эндэ 29,7 мянга шахуу хурьгад түлжүүлэгдэнэ. Оройдоол 107 түл гарзалаа.

Гэхэтэй хамта эдэ зарим тэды үрэ дүнгүүдээр һанаагаа амарха үндэһэн үгы. Урда жэлэйхидэ орходоо бүхы районуудта үбһэ тэжээлэй һураггүй ехэ бэлэдхэгдэһэн, хонидой түл абалгые бүришье һайнаар үнгэргэхэ арга боломжын гүйсэд бии байбашье һаань, хурьгадай гарзалалга хүсад усадхагдажа шадагдаагүй. Яруунын, Захааминай, Хяагтын, Сэлэнгын районуудта хурьгадай гарзалалгада үшөөл олон байһаар. Хэрбээ нёдондо Яруунын район 4 мянга гаран хурьга гарзалуулһан һаа, тэрэнээ зарим тэды үсөөлбэшье, даб дээрэ абтаһан хурьгадайнгаа 3 шахуу процентые алдаа.

Олонхи районуудта искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн эхэ хонидой болон мүнөө хурьгалаад байһан хонидойнь тоонуудай хоорондо ехэ илгаа гарана. Жэшээнь, Хяагтын райондо 57 мянга шахуу хонид үрэжүүлэгдээ гэжэ тоологдоно. Теэд тэдэнэйнь оройдоол 48 мянганиинь хурьгалаа. Сэлэнгын райондо 72,9 мянган хонин түрэхэ ёһотой аад, тэдэнэй миил 50,3 мянганиинь хурьгалаа.

Мүнөө апрель һарын гаража байхада хонид үшөөл олоороо түрэхэ гэжэ хүлеэхэнь бэрхэтэй. Искусственна үрэжүүлгын хэгдэһэн болзорой ёһоор апрелиин 10 болотор бүхы эхэ хонид хурьгалаад байха зэргэтэй. Иигээд ерэхэдээ олохон ажахынуудта урда мэтэ эхэ хонидой һубайралга баһал үсөөн бэшэ байжа болохонь. Энэмнай зооветмэргэжэлтэдэй, хонишодой, техник-үрэжүүлэгшэдэй ажалда ехэхэн дутагдалнуудай бии байһаниие гэршэлнэ.

Хабарай һарануудта хонидой, хурьгадай харууһан илангаяа харюусалгатай болодог гэжэ бултанда мэдээжэ. Ажахынуудта үбһэ тэжээл багашаг боложо, эхэ хонидой хүсэ тамир доошолжо эхилнэ. Эгээл энэ үедэ хурьгадые гарзалуулхагүйн тула хонишод, хурьгашад тэдэнэйнгээ харууһа, тэжээлдэ илангаяа ехэ анхарал хандуулха ёһотой. Хурьгадта шэмэтэй, һайн шанартай үбһэ, витаминтай ногооной гурил, үйрүүлһэн талха таряа, минеральна тэжээл, мел, модоной хөө гэхэ мэтые заахашье таһалдуулжа болохогүй. Эхэ хонидые һайса элеэлүүлээд, хагда элбэгтэй газарта адуулха хаһа ерээ. Энээнэй ашаар тэжээлшье алмагдаха, хонидой хүсэ шадалшье һайн болохо байна.

Гол түлэб харууһа, тэжээлэй хангалтагүй муу байһанһаа боложо, урда жэлнүүдтэ хонишодой олонхи бригадада хурьгадые эхэнүүдһээ һалгааха үедэ тэдэнь жэжэ байдаг, тус бүридөө оройдоол 16—17 килограммда хүргэдэг һэн. Мүн хабартаа хурьгадай гарзалханшье үсөөн бэшэ байгаа.

Энэ жэлдэ тиимэ байдал ушарха ёһогүй. Хурьган бүхэниие адагынь 20—22 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааха, республика дотор дунда зэргээр зуун эхэ хонин бүриһөө 85—90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхын тула бүхы шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй. Энээнһээ хониной мяха, ноохо ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха, ажахынуудай экономико бэхижүүлхэ саашанхи ябадалнай сэхэ дулдыдаха байна.

РЕСПУБЛИКЫН АЖАХЫНУУДТА ШЭНЭ ТҮЛ — ХУРЬГАДАЙ ХЭР АБТАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ
1986 оной мартын 25-най мэдээн

Районууд	Хурьгалха эхэ хонидой тоо	Хурьгалһаниинь	Хурьгадай абтаад байһаниинь	Тэдээнһээ гарзалһаниинь (процентээр)
Зэдын	134.660	115.684	115.190	0,3
Хурамхаанай	39.771	30.411	29.698	0,4
Түнхэнэй	10.436	8008	8050	0,4
Ивалгын	21.437	17.193	17.690	0,6
Бэшүүрэй	53.020	40.920	39.739	0,7
Тарбагатайн	19.873	15.768	15.259	0,7
Хориин	52.813	45.108	43.310	0,8
Баргажанай	25.019	19.605	19.567	0,8
Загарайн	16.748	13.723	13.295	0,9
Хэжэнгын	47.409	36.246	35.836	1,0
Мухар-Шэбэрэй	75.189	62.203	61.533	1,0
Ахын	4965	4343	4299	1,5
Сэлэнгын	72.979	50.310	48.879	2,3
Захааминай	15.845	13.431	13.527	2,5
Яруунын	37.684	33.667	32.262	2,9
Хяагтын	56.977	48.039	46.417	3,4
Республика бүхыдөө:	684.825	554.659	544.572	1,2

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ҮНЭН СЭХЭ АЖАЛААР ХАРЮУЛХАБДИ

КПСС-эй XXVII съезд партиин түүхэдэ онсо удхатай, бүхы хүдэлмэриие үндэhөөрнь шэнэлхэ, томо хубилалтануудай съезд болобо гээд совет хүн бүхэн тоолоно. Съездын хараалhан энэ айхабтар ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа коммунист бүхэндэ, бүхы ажалшадта аша үрэ ехэтэйгээр, эмхи гуримтайгаар, даалгагдаhан ажал хэрэгтээ гүйсэд дүүрэн бэеэ үгэжэ ажаллаха эрилтэ табина. Мүнөө гансал hайшаагаад, дэмжээд байха бэшэ, харин бодото хэрэгүүдээрээ, ажалайнгаа үндэр бүтээсэтэ дүнгүүдээр съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ эхилхэ ёhотой болонобди.

Мүнөө партийна организацинуудай гол зорилго гэхэдэ, съездын шиидхэбэринүүдые коммунист бүхэндэ, партийна организаци бүхэндэ тайлбарилха, тэрэнэй шэнэлхы, зохёохы удхые ойлгуулха болоно. Манай цехэй бүхы хүдэлмэришэд съездын хүдэлмэридэ тон ехэ анхарал хандуулhан байна. Съездын нээгдэhэн үдэр тусхай митинг үнгэргэгдэжэ, үгэ хэлэhэн хүн бүхэн съездын үдэрнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар, эдэбхитэйгээр ажаллажа, халаанайнгаа даабари холо үлүүлхэ байhанаа мэдүүлээ. Жэшээнь, партбюрогой гэшүүн В. А. Шестаков КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэhэн Политическэ элидхэл тухай хэлэжэ, тэрэниие халуунаар дэмжэжэ байhанаа мэдүүлээд, КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэhэн тухайгаа элидхээ hэн.

Манай цехэй коллектив съездын нээгдэхэ үдэр болотор байгша оной хоёр hарын түсэб дүүргэхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Энэ мүрысөө коммунистнууд толгойлжо, үргэн дэлисэ үгөө. Түсэбэй ёhоор, манай цех 27 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаха аад, тэрэнээ февралиин 26-да 28 мянганда хүргэжэ шадаhан байна. Нэгэдэхи халаанай мастернууд Е. Я. Филева, Х. Б. Чимитова гэгшэдэй коллективууд 18,4 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргажа, абаhан уялгаяа гурба дахин үлүүлээ. Шэл гаргадаг машинын машинистнууд, С. А. Козулин, Е. П. Халангуев, шэл отологшо, коммунист Т. Т. Самбоцыренова болон бусад үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаа. Эдэмнай hара бүхэндэ 26—26,5 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолдог болонхой. Энэнь даабариhаа нилээд үлүү болоно.

Съездын нээгдэhэн үдэр ээлжээтэ партийна суглаагаа үнгэргэжэ, А. М. Дашиевае КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаа hэмди. Удаань нэгэдэхи, хоёрдохи халаануудай парт-бүлэгүүдэй съездын урда тээ хэhэн ажал тухайгаа тоосожо байтар шэл гаргалгада ородог элдэб бодосуудай шэнгэн холисын амhарта эмдэржэ, тэрэ гоожожо эхилбэ гэhэн мэдээсэл дуулдажа, эндэ байhан коммунистнууд, бүхы хүдэлмэришэд дары заhабарилгын хүдэлмэридэ хам оролсоо. Иигэжэ хэдэн часай туршада хүдэлмэришэд, заводой мэргэжэлтэд унтаха нойргүй заhабарилгын хүдэлмэри хэжэ, шэл үйлэдбэрилгээ үргэлжэлүүлhэн байна. Иимэ ушарай болоошье hаань, цехэй хүдэлмэришэд съездын үдэрнүүдтэ габшагай hайнаар ажаллажа, хараалагдаhан даабарияа үлүүлэн дүүргээ.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ манай коллективэй урда ехэ зорилгонууд табигдана. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэлэhэнэй ёhоор, бүхы ажалаа шэнээр, аша үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ ёhотойбди. Энэ хүдэлмэри унжагайруулжа байха бэшэ, харин мүнөөнhөө эхилхэ байнабди. Энээндэ хэр бэлэн гээшэбибди? Энэ табан жэлые яhала hайнаар эхилхэмнай. Урда жэлнүүдтэ гээгдэлдэ ороhон байгаабди. Эндэ элдэб шалтагаан байгаа. Гэбэшье заводой хүтэлбэри, партийна организаци бүхы дутуу дундануудые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, шиидхэхы хэмжээнүүдые бэелүүлhэн байна. Заводой бүхы үйлэдбэриие шэнэлэн hэльбэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ, саашадаашье хэгдэхэ байна.

Байгша ондо хоёрдохи системэ бүхыдөө заhабарилгада орохо, 25 миллион дүрбэлжэн метр шэл гаргажа, шанарыень 0,2 процентээр дээшэлүүлхэ байнабди. Цехэймнай коммунистнууд, бүхы хүдэлмэришэд түсэбтэ даабаряа хоёр хоногоор урид дүүргэхээр хараалба. Иигэжэ энэ жэлдэ бүхыдөө түсэбhөө гадуур 95 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаха уялга абаа.

Хайшан гээд энээниие түйлахабибди гэхэдэ, нэн түрүүн бүхы юумэ алмаха болонобди. Жэшээнь, бүхыдөө 450 тонно шэлэй бүридэлдэ ородог элдэб холисонуудые алмажа шадабал, тэрээгээрээ нэмэлтэ 45 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаха аргатай болонобди. Тиихэдэ шэлэй таhарха ябадал үсөөрүүлхэ байна. 1984 ондо жэлэй туршада 154 иимэ ушар дайралдаhан байгаа hаа, 1985 ондо 94 хүрэтэрөө үсөөрөө. Бидэ 1986 ондо үнгэрhэн жэлэйхиhээ энэ ушарые 20 процентээр хороохо зорилготойбди. Энэмнай 50 мянган дүрбэлжэн метр шэл гаргаха арга олгохо юм. Гадна түлишэ ехээр алмахабди. Иигэжэл энэ жэлдэ бэелүүлхэ зорилгомнай, абаhан социалис уялгануудай бодото үндэhэ hуури дээрэ, бүхы талаhаа хэрэгдэжэ, тоологдожо абтанхай. Энээнэй бэелүүлэгдэхэ байhанда маргаха ямаршье үндэhэн үгы. Ерэхэ жэлдэ нэгэдэхи системэ шэнэлэн hэльбэгдэжэ, шэл дээшэнь бэшэ, харин хажуу тээшэнь татаха түхеэрэлгэнүүд табигдаха байна. Энэ хадаа ажалай бүтээсые 2—2,5 дахин дээшэлүүлхэ юм. Энээнэй хэргэдэхэдэ хүдэлмэришэдэй хүдэлмэриин эрхэ байдал hайжарха, оньhожоруулагдаха болоно.

Энэл жэлнэй бүхы табан жэлдэ эршэ, зали үгэхэ байна гэжэ бидэ hайн ойлгонобди. Тиимэhээ хүн бүхэниие тэдэниие бэелүүлгэдэ элсүүлхэ шухала. Шэл татан гаргадаг машинын машинист, коммунист Геннадий Яковлевич Литвинцев жэл соо нэгэ миллион дүрбэлжэн метр шэл гаргаха гэhэн үүсхэл гаргаа юм. Үнгэрhэн жэлдэ тэрэ үгэдөө хүрэжэ, нэгэ миллион 49 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилөө. Энэ үүсхэлыень олон хүнүүд дэмжээ. Жэшээнь, В. Я. Мисник баhал миллион үлүүтэй дүрбэлжэн метр шэл гаргаа. Тэдэнэр энэ жэлдэ бүришье hайнаар хүдэлхэ байhанаа мэдүүлээ hэн. Энэ үүсхэл саашадань бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхые оролдохобди. Тиихэдэ КПСС-эй XXVII съездын нээгдэхэ үдэр болотор байгша оной хоёр hарын даабари дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гаргаhан коммунист А. А. Степанов, шэл отологшод Е. А. Балдаева, В. Д. Шалданова болон бусад абаhан уялгаяа үлүүлжэ, гурбан hарын түсэб дүүргээ hэн. Мүнөө тэдэнэр 1986 онойнгоо түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн үүсхэл завод соогоо гаргаба. Коммунист А. А. Быков байгша оной даабарие Агуухэ Октябриин 69 жэлэй ойдо дүүргэхэ байhанаа мэдүүлээ. Цех соо дэлгэрhэн мүрысөөнэй манлайда коммунистнууд Н. А. Сафронов, О. Д. Яптуева, А. А. Степанов болон бусад ябана.

— Партиимнай табиhан зорилгонууд нилээд шанга. Гэбэшье бэелүүлжэ боломоор. Арад зонойнгоо баян дэлгэр байдалай түлөө, дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түлөө сэгнэшэгүй ехэ оролдолго гаргажа байhан түрэл партидаа, гүрэн түрэдөө үнэн сэхэ, үндэр бүтээсэтэ ажалаа зорюулхабди гээд цехэймнай коммунистнууд мэдүүлнэ.

Е. БОЖЕДОМОВ,
шэлэй заводой шэл гаргадаг цехэй партбюрогой секретарь.

ҮЛӨӨДЭhЭГҮЙ ҮЙЛЭДБЭ[РИ]

УЛААН-ҮДЫН hҮНЭЙ КОМБИНАТДА ШЭНЭ АРГА НЭБТЭРҮҮЛЭГДЭНЭ

[illegible]

Ажахынуудhаа абтаhан hүез үлөөдэhэгүйгөөр буйлуулха технологи хэрэглэхэдээ бидэ гансашье гол продуктаа бэшэ, мүн үлөөдэhыень hайнаар хэрэглэхэ гэжэ шиидээбди. Жэшээлбэл, Зүүн Сибириин технологическа институдай эрдэмтэдэй үгэhэн технологи болон заабаряар буряадуудай хэр угай үндэн — тараг гаргажа захалаабди. Энэ арга хэрэглэhэнэй ашаар тоhолиг hү нилээд ехээр алмаха аргатай болоогдоо юм. Амтанайнгаа, мүн шэмэ шанарайнгаа талаар манай буйлуулhан үндэниие юрын аргаар хэгдэhэн тараhаа илгаруулханиь бэрхэтэй байха.

Манай хүдэлмэриин гол зорилго хадаа худалдаа наймаанда hүнэй, сүсэгын, зөөхэйн, тоhоной, ээзгэйн, сырэй хомордолгые усадхаха гэhэн удхатай юм.

hүез гамтайгаар хэрэглэжэ, үлөөдэhэгүй технологёор буйлуулагдажа гаргагдадаг зүйлнүүдэйнгээ ассортиментые үргэдхэхэ гээшэ манай гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Мүнөө үедэ комбинат худалдаа наймаанда hүөөр хэгдэhэн дүшэ гаран зүйлэй продуктнуудые эльгээнэ. Эдэнэй дунда заншалта зүйлэй эдеэн элбэг. Мүн шэнэ зүйлэй, тодорхойлбол, Сибириин эрхэ байдалда аргагүй хэрэгтэй, С витаминаар шанаржуулагдаhан hүн бии байха. Тиихэдэ хэр угай сагаан эдеэн болохо тараг, адыгейн сыр гаргагдана. Эдэ бүхы продуктнуудые үйлэдбэрилхэдөө бидэ бүхы hүез комплексноор хэрэглэнэбди.

hү гамтайгаар гаргашалха технологи нэбтэрүүлhэнэй ашаар жэлэй туршада бүхыдөө 8,8 мянган тонно hү алмаха түсэбнай 12,4 мянган тоннодо хүргэгдөө юм. Иигэжэ комбинат hара шахуу саг соо алмаhан продукцяараа хүдэлөө гээшэ.

Манай хэhэн алмалта үйлэдбэрилэгдэhэн продукциин шанарта ехэ хохидол ушаруулдаггүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Жэшээлбэл комбинадай гаргаhан тоhолиг багатай кефир, ээзгэй олондо hайшаагдадаг, түргэн худалдагдадаг байна. Энэмнай илангаяа диетическэ эдеэ хоолдо хэрэгтэй байдаг ха юм. Бүлэгдэhэн hүөөр иимэ продукци үйлэдбэрилэн гаргахадаа бидэ гансашье тоhолигтой hүез алмана бэшэ, мүн диетическэ эдеэ хоолдо шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилнэбди.

Шоколад холигдон хүргэгдэhэн hүнэй эдеэ (мороженое), наймаанда гаргахадамнай городойхидой анхаралые түргэн буляагаа hэн. Амта шэмэтэй иимэ эдеэндэ какаогой порошок хэрэглэхэдэ hүн нилээд алмагдаха байна гээшэ. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ эдеэ хоолой болон [illegible] …нэ hуурийн хэр зэргэ хүгжэhэнhөө горитойхоноор дулдыдадаг байна. Энэ илангаяа үнгэрhэн табан жэлэй эхиндэ комбинадай hэльбэн шэнэлэгдэжэ үргэдхэгдэхэдэ тобойсо элирүүлэгдээ hэн. Үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглахадаа бидэ абаhаар гансашье гээгдэлдэ ороо бэшэ, мүн 1981 ондо үри шэритэйгээр ажаллажа гараабди. Зүгөөр богонихон болзор соо гээгдэлhээ гаража, табан жэлэйнгээ түсэбые бүхы талаарнь уридшалан дүүргээ hэмди. Эндэ продукциин үлөөдэhэ hайнаар буйлуулжа, олон зүйлэй эдеэ хоол гаргаха түхеэрэлгэнүүдые тодхожо ашаглаhамнай даабаряа дүүргэлгэдэмнай нилээд нүлөөлөө. Үнэн дээрээ гансашье бидэнэй наймаал хада бэшэ, мүн шанаржуулагдаhан сыворотка, бүлэгдэhэн hүнэй орондо тугал, хурьгадта уулгахаар искусственна аргаар хэгдэhэн hү ажахынуудай худалдажа абахада аргагүй зохид бэшэ аал? Хайлуулагдаhан сыр, үхибүүдэй эдеэ хоол үйлэдбэрилжэ гаргаха цехүүдэй hаядаа ашаглагдахада нилээд ехэ ашаг үрэ абахаар бидэ хүлеэнэбди. Түрүүшын цехэй хүдэлгэгдэхэдэ олондо мэдээжэ продукт — сыр үйлэдбэрилжэ гаргаха хэмжээн гурба дахин дээшэлхэ байна. Энэ продуктмнай мүнөө үеын гоё hайхан орёолто соо хэгдээд худалдаанда табигдаха. Хоёрдохи цехэй ашаглагдахада балшар жаахан багашуул эрхим шанартай эдеэгээр хангагдаха юм.

Гансашье шэнэ технологи ашаглажа, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдые тодхожо хүдэлгэхэдэ бэшэ, мүн бии байhан үйлэдбэриингөө хүсые эзэн ёhоор ашаглахаар эмхидхэхэдэ нилээд ехэ арга боломжын бии байhаниинь элирүүлэгдээ. Эндэ манай уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод В. С. Козлов, Н. В. Бродников, А. М. Долгоруков, А. С. Емельянов болон бусадай оруулhан хубита ехэ байха. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада комбинадай уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой мэдүүлгэнүүдые нэбтэрүүлhэнэй ашаар бүхыдөө 32 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абаха арга хангаа юм. Энэнь ажалай бүтээсын хэмжээе дээшэлүүлгэдэ, продукциин шанар hайжаруулгада, мүн бар хүсөөр хэгдэдэг хэдэн зүйлэй хүдэлмэри хүнгэдхэлгэдэ сэхэ нүлөөлhэн байха.

Алмаха, арьбалха талаар манай түрүүшүүл Л. П. Захарченко, О. Н. Милина, Д. П. Кондратьева, В. Г. Цыренжапов болон бусад олондо жэшээ харуулна. Эдэнэрнай алмалта арьбалалтада горитойхон хубитаяа оруулна. Эндэ гансашье технологическа журам наринаар сахиха тухай [illegible]

…хэ хоролтыень … ашаар аяар 162 тон… маhан байнабди. Эд… өөр Буряадай мини… hүүгшадые хоногой … хангахаар юм. Бус… хэрэгсэлнүүдээр ал… Үйлэдбэрилэгдэhэн … циин тонно бүхэнд… лагдаха түлишэ бол… рын элшэ хүсые … хараалагдаhанhаа … 22 мүнгөөр доошо… бидэ юhэн мянган … алмалта хээбди. … риг шухала бэшэ, … мэлтэ гаргашагүйгө… hөө гадуур hү, кеф… үйлэдбэрилжэ гарга… тай болоhоноо тэм… Бидэ өөрынгөө үй… той эзэн мэтээр … хүнүүдые алишье … урмашуулхаар сра…

Хэгдэhэн хүдэлм… дүн предприятиин … во-экономическа … элеэр харагдана. А… ёрдохи табан жэлэй … хойшо ажалайн… эрид дээшэлээ. Ти… дондоной энэ үеы… суулхада ажалайн … 12 процентээр дээш… лин хүлhэнэй хэмж… галтые хоёр дахин … hан байна. Үйлэд… hэн тонно продукц… гаргашые түсэбhөө … хахад мүнгөөр д… хадаа даабариhаа н… лээд ехэ олзо ору… тай болообди. … бүхы түйлагдаhан … рээ бидэ hанаагаа … нагүйбди. Юундэ?

Комбинадта да… дүшөөд колхоз, … халаан бүхэндэ зү… продукци үйлэдбэр… тэй предприятиеми… хангаха аргагүй бай… гаяа үбэлэй сагта … дал ушардаг. Үнэн … гэрhэн жэл 7 мян… hү түсэбhөө дутуу … республикын а… хаанаhаа бэлэн бай… Гэхэтэй хамта колх… зуудта hаагдаhан г… hүн туглнуудта … зандаа ха юм.

Агропромышленна… лексын хүтэлбэрие … лан hайжаруулха … энэ шухала асууд… хэлгэдэ горитойх… үзүүлхэ аабза гэжэ … бди. hүн гээшэ он… продукт ха юм. М… продуктнуудые ү… жэ хэрэглэгшэдтэ … дөө үри шэридэ … шэ ажалдаа эзэн … даhанай ябадал гэ… хоор. Агропромышл… плексын бүхы … алмалта арьбалал… наар сахихадал, т… үрэ горитойгоор … байна ха юм.

А. ТОК…
Улаан-Үдын hүнэй …дай ахамад эк…
(«Сельская жизнь»-hээ абтаба).

АЖАХЫН ТООСООНДО ТҮШЭГЛЭХЭ

Бидэнэр, хүдөөгэй ажалшад, бүхы совет арадтаяа хамта, КПСС-эй XXVII съездын материалнуудые, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой тус съезд дээрэ хэhэн Политическэ элидхэлые үгаа ехэ анхаралтайгаар шудалжа байнабди. Элидхэл дотор ороной Эдеэ хоолой программа тухай яhала тодорхойгоор хэлэгдэбэ. Хүдөө ажахын предприятинуудай эсэсэй дүнгүүдые түргэнөөр-түйлаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаhан байна. Элидхэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Бодото ажахын тоосоон, эсэсэй үрэ дүнгүүдhээ предприятинуудай ашаг олзын дулдыдалга агропромышленна комплексын бүхы шатануудта, нэн түрүүн колхоз, совхозуудта ёhо гурим болохо зэргэтэй. Хэлсээгээр хараалагдаhан болзорто үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые, тэрэ тоодо газарые тэдэнэртэ даалгалгатайгаар бригададa, звенодо подряд болон аккордно түлбэриин гуримые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала».

Минии hанахада, ажахын тоосоон хүдөө ажахыда үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ ёhотой. Энэ хэрэг хаа хаанагүй hайнаар нэбтэрүүлэгдэнэ гэжэ хэлэхын аргагүй. Олон хонишод, hаалишад ажахын тоосоон, ажалай бүтээсэ, продукциин өөрынь үнэ сэн гэхэ мэтые hайнаар ойлгоногүйл ха гэжэ hанахаар байдаг. Ушар тиимэhээ малшадые нютаг нютагуудтань бригада бригадаарнь суглуулжа, экономистнууд, мэргэжэлтэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүсөөр экономическа hуралсал эмхидхэхэ шухала гэжэ тоолоноб. Зүгөөр тиимэ hуралсал манайда үнгэргэгдэдэггүй муутай. Хүдөөгэй хүн бүхэй тооложо hурахадаа, гаргаша багатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, алмалта ба арьбалалта түйлаха байна бшуу.

Хонишодой бригада, малай фермэ бүридэ тусхай участок даалгаха тухай урдань хооhон хөөрэлдөөн болоод дүүрээ hэн. Мүнөө тэрэниие hэргээхэ хэрэгтэй. Бодоод үзэе. Хэрбээ манай отара бүридэ 3—5 гектар талмайтай газар даалгажа үгөөд, тэрэнээ хорёолоод, үргэсэ таряа гү, али зеленко тараад байбал, тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ үшөө нэгэ нэмэлтэ арга боломжо олгогдохо hэн. Тэрэ участок дээрэhээ абтаhан тэжээл колхозой hүриhөө асаргадаhан үбhэнhөө шанарайнгаа талаар холо hайн байхань дамжаггүй.

Хураангыгаар хэлэбэл, ажахын тоосооной үндэhөөр хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилхэ талаар арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада олон шэнэ аргануудые туршажа үзэхэ, шударгыгаар ажаллаха хэрэгтэй гэхэ байнаб.

Манай колхоз хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ талаар үнгэрэгшэ табан жэлэй түсэбөө дүүргээгүй. Энэ ушар урдамнай улам ехэ зорилго табина, тиимэhээ гээгдэлhээ гарахын тула бүхы юумэ хэхэ ёhотой болонобди.

В. ОЧИРОВ,
Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хони үсхэбэрилдэг бригадын бригадир, сомоной Соведэй депутат.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

АНХАРАЛТАЙГААР ШУДАЛНА

Марксистско-ленинскэ сурталые гүнзэгыгөөр шудалдаг байхаар, политическэ дээдын болбосоролтойгоор, манай обществодо харша бишыханшье ушартай эрид шууд тэмсэжэ шадаха мэдэрэлтэйгээр совет залуу үетэниие хүмүүжүүлгэ хадаа комсомолой бэелүүлхэ шухалын шухала зорилго болоно. Залуушуул лэ манай обществын эгээл эдэбхитэй, үнэн сэхэ хүсэн шуу. Добтолхы зориг, зохёохы бэлиг шадабари, шэнэ юумэ үүсхэлгын манлай, залан шууд дабшаха эрмэлзэл — энэ абьяаста хүсэндэ партимнай түшэглэн, дотоодын болон гадаадын үндэhэн шухала асуудалнуудые шиидхэдэг.

КПСС-эй XXVII съездын түүхэтэ документнүүдые Н. А. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын коллектив баяр баясхалангай оршон байдалда хүлеэн абаhанаа, үнэн зүрхэнhөө hайшаажа, дэмжэжэ байhанаа мэдүүлhэн байна. Съездын хүдэлмэриин дүнгүүдтэ зорюулагдаhан митингнүүд, суглаанууд коллектив бүхэндэ үнгэрэгдөө hэн. Мүнөө эдэ документнүүдые политическэ hуралсалда хабаадагшад шудалжа эхилбэ.

Республикын зургаан районой, комсомолой политическэ hуралсалай пропагандистнар, мүн пропагандистнарай республиканска семинарта хабаадагшад манай больницын комсомолой политическэ hуралсалай hургуулиин нэмэл хэшээл үнгэргэлгэдэ хабаадалсаба. Манай больницада политическэ элдэб янзын hуралсалай 25 бүлэг эмхидхэгдэнхэй юм. Тэрэнэй арбаниинь комсомолшуудай бүлэг. Тэрэ hуралсалда комсомолой наhанай врачнар, медицинскэ сестранууд, мүн бусад хүдэлмэрилэгшэд hурадаг.

Комсомолой политическэ hуралсалда больницын партийна организаци ехэ анхарал хандуулдаг юм. Арбан бүлэгэй табиень коммунист-пропагандистнар хүтэлбэрилнэ.

Мүнөө бүхы бүлэгүүдтэ КПСС-эй XXVII съездын документнүүдые үзэжэ эхилбэ. Съездын түүхэтэ материалнуудай гүн удхые ойлгожо абаха, партиин тодорхойлhон ехэ зорилгонуудтай танилсаха гээшэ мүнөө үе сагай шухала хэрэг болоод байна. Энэл үедэ үзэл сурталай хүдэлмэриие улам эдэбхижүүлхэ, аша үрэтэй шэнэ арга дүршэл шэлэн олохо, үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилго партийна организаци бүхэнэй үмэнэ табигдана.

Комсомолой политическэ hуралсалай бүлэг бүхэндэ нээмэл хэшээлнүүдэй үнгэргэгдөөд байхада, дүн согсолгын хөөрэлдөөн болобо. Тиихэдэ больницын партбюрогой секретарь А. Б. Бороноев тэндэ байлсаhан айлшадтаа хандажа, ооhэдынгөө hанамжые, пропагандистска хүдэлмэриин онол аргые, шанарые дээшэлүүлхэ талаар ямар дурадхалнуудтай байhанаа хэлэхыень гүйhан юм.

Үгэ хэлэгшэд хэшээлнүүд hайнаар, эмхитэйгээр үнгэргэгдөө гэжэ тэмдэглээ. Илангаяа пропагандистнар В. А. Авачёвагай, М. Г. Гармаевай, Ю. В. Мункоевой мэргэжэлтэй, зааhан материал зүбөөр, тодо хурсаар тайлбарилан ойлгуулха шадабаритай байhыень магтан дурдаба.

Пропагандистнар Г. А. Улхутуев ба Н. С. Симарцова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бүлэгүүдэй хэшээлнүүд шагнагшадай hонирхол татамаар үнгэрhэн гэжэ эндэ онсолон тэмдэглэмээр. Энэ хэшээлдэ журналист Д. Михайлова уригдаhан байгаа. Үг залгалалжын ёhо заншалые харуулhан «Тропою памяти» гэжэ фильмын удхые тэрэ тайлбарилhан байна. Хэшээлэй эсэстэ тэрэ фильм шагнагшадта харуулагдаа. Тус хөөрэлдөөндэ хабаадалсаhан нүхэд энэ фильмые хүдөөгэй партийна организацинуудта эльгээхые дурадхаба.

Пропагандистнар Л. Ш. Раднаева, В. Б. Цыбиков, Д. Б. Батоев гэгшэд хэшээлдээ hайнаар үнгэргэhэн байжа, эндэ байлсаhан айлшадай hайшаалда хүртэбэ.

Б. ОЧИРОВ,
Н. А. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын парткомой методическа соведэй түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: патологоанатомическа отделениин бүлэгтэ үнгэргэгдэhэн политическэ хэшээлдэ хабаадалсаhан журналист Д. И. Михайлова үгэ хэлэжэ байна.

Л. СЁМКИНАГАЙ фото.

ЗЭДЭДЭ БОЛОhОН ХӨӨРЭЛДӨӨН

УЛАД ЗОНОЙ оюун бодолые эдэбхижүүлжэ, ажабайдалай алишье талые янза бүреэр баян дэлгэр, hонирхолтой болгохо гээшэ манай партиин соёлой политикын гол удха шухала зорилго болоно. «Клубай эмхинүүд болон спортивна түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгые саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые дүүргэлтэ болгон, КПСС-эй обкомой үзэл сурталай комиссиин дурадхалнуудтай зохилдуулан арадай депутадуудай Зэдын райсоведэй гүйсэдком район доторoo соёлой-спортивна комплекснуудые байгуулха тухай шиидхэбэри абаа hэн. Тэрэ сагhаа хойшо хоёр жэл үнгэрбэ.

Районой соёлой шэнэ байшангай бааза дээрэ түбхинүүлэгдэhэн соёлой-спортивна комплекс хадаа үнгэрhэн үе соо Петропавловка тосхоной улад зониие соёл-гэгээрэлэй, үзэл сурталай болон спортивна элүүржүүлгын талаар саашадань хүмүүжүүлэн хангалтые эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ үсөөн бэшэ хэмжээ ябуулгануудые хараалжа бэелүүлhэн байна.

Петропавловкын соёлой-спортивна комплексын ажал ябуулгын дүй дүршэлые хүршэ районуудай соёлшодой халан абахын, hанамжа дурадхалнуудаа хэлсэхын тула КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр hаяхан Зэдын райондо хоёр үдэрэй семинар-практикум үнгэргэгдэбэ. Соёлой министерствын дэргэдэхи арадай уран бүтээлэй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин республиканска научно-методическа түбэй, мүн республикын спорткомитедэй эмхидхэhэн дурсагдагша хэмжээ ябуулгада партиин Захааминай, Хяагтын, Сэлэнгын, Зэдын райкомуудай секретарьнар, газетэнүүдэй редакторнууд, соёлой таhагуудай хүдэлмэрилэгшэд олоороо хабсадалсаа.

Семинар-практикумай нээлтэ дээрэ КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **С. Б. Жаргалов** дэлгэрэнгы оролто үгэ хэлээдээ:

— Манай район түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын оной нэгэдэхи кварталайнгаа даалгабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлээ,— гэжэ мэдээсэбэ. — Районоймнай тосхон, hууринуудаар соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд муу бэшээр түбхинүүлэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, манайда дунда, найман жэлэй болон эхин хори гаран hургуули, 50 библиотекэ, хүдөөгэй 19 соёлой байшан, 9 клуб, 2 агитбригада, 7 автоклуб, спортын 20 зал, 34 кинотүхеэрэлгэ хүдэлнэ. Тиихэдэ районой соёлой байшангай дэргэдэ «Юность» гэжэ 3,5 мянган хүнэй hууритай стадион гэхэ мэтэ бии. Район соомнай 140 гаран соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. Тэдэнэй 12-ынь тусхай дээдэ hургуулитай.

Бага бэшэ хүсэлэл оролдолго гаргажа, олониитээрээ байгуулhан районоймнай соёлой байшангай дэргэдэхи соёлой-спортивна комплекс гээшые хаража, эндэ түсэбэй ёhоор хэгдэжэ байhан олондо ашатуhатай хэмжээ ябуулганууд тухай үнэтэй сэнтэй hанамжа дурадхалнуудаа оруулхыетнай хүсэнэб,— гэжэ нүхэр С. Б. Жаргалов хэлээ hэн.

Удаань КПСС-эй райкомой секретарь **П. М. Бальчугов** клубай эмхинүүд болон спортивна барилгануудай ашаглалгые hайжаруулха талаар партиин ЦК-гай тогтоолой район дотор бэелүүлэгдэжэ байhан тухай дэлгэрэнгы элидхэл хээ. Мүнөө үедэ райондомнай найман соёлой-спортивна комплекс байгуулагданхай, байгша оной дүүрэтэр үшөө зургаан комплекс бии болгогдохоор хараалагдана гэжэ онсолон тэмдэглээ.

— Мүнөө ашаглагдажа байгаа соёлой-спортивна комплекснуудай ажал ябуулгые тобшолон хаража үзэхэдөө, улад зоной сүлөө сагаа тон аша туhатайгаар үнгэргэхэ, тэдэнэй хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые, бэлиг шадабарие элирүүлжэ, хүгжөөхэ хэрэгтэ аргагүй ехэ нүлөөтэй зүйл байна гэжэ этигэбэбди. Тиимэhээ соёлой-спортивна комплекс гээшэ мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ яаха аргагүй зүбөөр харюусаhан, улад зониие коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тааруу хэмжээ ябуулганудай түшэг тулга болохо байна. — гэжэ арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, районой соёлой-спортивна комплекснуудай координационно соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **А. Д. Ринчино** элидхэл соогоо нэн түрүүн тэмдэглэбэ. — Манай районой комплексын координационно соведэй президиум 11 хүнhөө бүридэдэг. Гадна 16 хүнhөө бүридэhэн совет, райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таhагай методическа түбэй бааза дээрэ албан зургаанууд хоорондын бүридэл гэжэ байха. Тэрэ хадаа 12 хүнhөө байгуулагданхай. Иимэ болохолоороо дүн хэмтадаа 40 хүн бүхы районойнгоо соёлой-спортивна комплекснуудай ажал хэрэгые түсэблэжэ, хараалагдаhан болзортоо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ байха зэргэтэй «түлхигшэ» ехэ гол хүсэн болоно гээшэ. Тиихэдэ манай координационно соведэй секторнүүд бии. Жэшээлхэдэ, олоной хабаадалгатай соёлой-спортивна хэмжээ ябуулгануудай; уран hайханай бүлгэмүүдэй болон hайн дуранай нэгэдэлнүүдэй; мүн спортивна секцинүүдэй; материально-техническэ болон худалдаа наймаагаар хангалгын; мэдээсэлэй, харуулан ойлгуулха агитациин гэхэ мэтэ секторнүүд дурсагдагша бүридэлдэ ородог юм.

Минии хүтэлбэрилдэг районой координационно совет хадаа бүхы жэлэйнгээ хүдэлмэриин түсэбые дүрбэн кварталаар хубаарилан табижа ажалладаг. Жэшээлхэдэ, районой болон республикын зунай спартакиадануудта, республикын фольклорой hайндэртэ, сурхарбаанай найрта бэлэдхэлэй түсэб хоёрдохи кварталда баталхабди. Тэдэниие Петропавловкын соёлой-спортивна комплексын координационно соведэй түрүүлэгшэ В. Г. Селецкий, КПСС-эй райкомой пропаганда агитациин таhагые даагша В. Б. Михайлов, районой физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ А. М. Цаганов, районой соёлой-спортивна комплексын харюусалгата секретарь Г. М. Дансарунова гэгшэд бэлдэхэ уялгатай. Тиихэдэ түсэблэгдэhэн бусадшье хэмжээ ябуулганууд сооhоо хаража үзэхэдэ, энэ хоёрдохи квартал соо Доодо-Ториин, Доодо-Бургалтайн комплекснуудта hурагшадай болон ажалшадай зунай амаралтые эмхидхэхэ талаар хэгдэжэ байhан хүдэлмэриин тоосоон шагнагдаха байна — гэжэ нүхэр А. Д. Ринчино хэлэбэ.

Петропавловка тосхоной комплексын физическэ хүмүүжүүлгын секторые даагша нүхэр **М. А. Сарасва** сугларгашадта спортивна барилганууд тухайгаа хөөрэбэ. Тиихэдээ комплексымнай дүрбэн залда спортын олон зүйлөөр үдэрэй сагта hургуулинуудай үхибүүд, үдэшэндөө тосхоной эмхи зургаануудай, предприятинуудай залуушуул ерэжэ hорилго, мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг. Юрэдөөл, үдэр бүри 100-hаа 160 хүрэтэр хүн ерэжэ байдаг. Гадна газаамнай hайнеар түхеэрэгдэhэн стадион дээрэ мүрысөөнүүд бологдог, гэжэ мэдүүлбэ.

Соёлой-спортивна комплексын бүридэлдэ үхибүүдэй хүгжэмэй hургуулиин оруулдаг хубита тухай тэрэнэй директор, районой хоорой бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ нүхэр **В. Д. Стряпунина** хэлэхэдээ, хүгжэмдэ, хатар нааданда дуратай, дууша бэлигтэй эдиршүүлые саг үргэлжэ элирүүлжэ, тэдэндэ гүйсэдхэлгын шадабари олгожо байдаг тухайгаа онсолон тоггоо.

Семинарай мүн лэ түрүүшын үдэр Петропавловкын сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ, энэ тосхоной соёлой-спортивна комплексын координационно соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **В. Г. Селецкий** соведэйнгээ хүдэлмэри тухай, hургуулиин болон hургуулиhаа гадуур хүмүүжүүлгын эмхи зургаануудай комплексын бүридэлдэхи хэмжээ ябуулганууд тухай нютагай дунда hургуулиин багша **Н. Ю. Тараканоеская**; библиотекэнүүдэй ажал хүдэлмэри тухай гоё hайханиие ойлгожо hураха талаар комплексын секторые даагша нүхэр **Е. Е. Брикова**; сэдьхэл бодолой хүмүүжүүлгын талаар секторые хүтэлбэрилэгшэ, районой ЗАГС-ые даагша нүхэр **Н. Я. Давыдова**, архидалгагүй байдалые нэбтэрүүлэн түбхинүүлхэдэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй оруулха хубита тухай тус hалбариин профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Б. Т. Мицкевич** болон бусадай мэдээсэлнүүдые сугларгашад hонирхолтойгоор шагнаа.

Удаань семинарта хабаадагшад Петропавловкын соёлой спортивна комплексын агитколлективэй репетици, залуу зоной гэр бүлэ бологлгын театрализованна наада болон комплексын «Патриот», «Символ», «Ритм», «Хозяюшка», «Откровение» гэхэ мэтын клубуудай хэшээлнүүдые ябажа хараа.

Үдэшэниинь Петропавловкын комплексынхид районойнгоо түб тосхоной ажалшадта тоосоото концерт үгэhэн, композитор А. Андреевтэй уулзалга эмхидхэhэн байна. Мүн эндэ фото болон гар урлалай бүтээлнүүдэй выставка эмхидхэгдээ hэн.

Үглөөдэрынь семи[нарта хаба]адалсагшад «Заре[…] хозой түбтэ оршодо[г] соёлой-спортивна […] ошожо хараhан бай[…] дынгөө ажал тухай […] лексын соведэй т[…] нүхэр **Н. А. Закиров**[…] соёлой байшангай […] **Л. Н. Кайдаш** гэгш[…] холтойгоор хөөрэ[…] Удаань совхозой түб[…] лиин фермэдэ зурга[…] шадай мэргэжэлэй […] мүн лэ тэдэнэрэй у[…] най конкурс соёло[…] соо үнгэргэгдөө.

Үдын хойно Пет[ропавлов]кын соёлой байша[нгай …] тын ехэ зал соо ра[…] хеэ холбоошодой б[…] соведэй гүйсэдкомой […] хэрэгүүдэй таhагай […] команданууд спорт[…] зүйлөөр мүрысөө[…] гэhэн байна.

Дурсагдагша хэмж[ээ ябуул]гануудай удаа Захаа[минай, Сэ]лэнгын, Хяагтын, Зэд[…] нуудhаа ерэhэн түлөө[…] ёлой спортивна комп[…] дэлмэрилэгшэдтэй, ра[…] тэлбэрилэгшэдтэй «түх[…] лой» дэргэдэ уулза[…] жа дурадхалнууда[…] байна.

Семинарай хүдэлм[…] ряадай АССР-эй Ми[нистрнүү]дэй Соведэй Түрүүл[эгшын ор]логшо **С. В. Ангапов**[…] обкомой пропаганд[…] агитациин таhагай […] **А. У. Монголонов**, […] обкомой секретарь […] ков, республикын Со[…] нистерствын дэргэд[…] гэй директор Н. Ю[…] гэгшэд хабаадалсаа.

Б. ЖА[…]
манай тус[…]

...үрэтэ ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө

...АМАГЫЕ ...БААДУУЛХА

[illegible]

...гүй байдалай түлөө районой профсоюзнууд хабаадана. ...ерскын ГРЭС-эй дуавтоматикын цехэй ...Гусиноозерскдо ар... байдалтай зоно ...гэhэн үүсхэл гаргаа ...онной сомоной, Но...скын поселково Со...газар дээрэ ажа...мүн иигэжэ шии...

...гүй, элүүр энхэ ...түлөө тэмсэл үшөөл ...байhаар гээд ...саашань үгэеэ үр... Социальна хо...үзэгдэл болоhон ...хатуу хаалта хаа ...забигдана гэхын ар...дажа ажалдаа га...ажалhаа гээгдэхэ ...үйлэдбэридэ үшөөл ...гэшэ. Ажа...абдэгшэдтэ ха...нүүд зарим пред...ажахынуудта абта...гадна зарим ...архинша ...далдалдаг бай..., Холбоолжоной ...уурхайн, «Гусино... шахтын, 163-дахи «Эрдэм» колхозой, ...совхозой хүтэлбэри... парторганизацинууд ...шанга тэмсэл ...тэдэнэй архидал...боложо, үйлэдбэридэ ...гээлтэ хохидол... бүридхэл хэнэгүй ...Ц. Г. Дандарова

...болоhоо болоод, нё...районой ажалшад ...ажалдаа гараагүй, ...ушарhаа ажахынууд ...172,1 мянган түхэриг ...ороhон байна. Харин ...эмхинүүдтэ 107 мян... ушарнууд үзэгдөө. ...хүдэлмэришэдhээ бо...Гусиноозерскын ГРЭС-...ажалай үдэрнүүд гээг...

...эсэргүү пропа...hаар, эмхигүйгөөр ...Энэ шухала хэ...гшэнер, врачнууд, оло... үргэнөөр хабаадана...архидалгагүй, элүүр эн... түлөө тэмсэл ...hайн дуранай бүлгэ...гдаашье hаа, гэ...тоо үсөөн. Жэшээнь,

ГРЭС-эй хүдэлмэришэдэй байгуулhан нимэ бүлгэмэй гэшүүдэй тоо ГРЭС-тэ хүдэлэгшэдэй ороййоол 8,9 процентнь болоно. Түс бүлгэмэй гэшүүдэй дунда коммунистнууд үсөөн.

Ажалшадай сүлөө сагаа аша үрэтэйгөөр үнгэргэхэдэ таатай эрхэ байдал хаа хаанагүй хангагдаагүй байна. Зарим сомоной, сельсэ, поселкова Соведүүд түс асуудал шиидхэлгэдэ ёhотой анхарал хандуулнагүй. Худөөгэй олон клубууд, соёлой байшангууд Гусиноозерск хотын «Шахтер» гэжэ Соёлой ордоншье заhабаригада орохоор болонхой. Соёлой эмхи зургаануудай материална баазэ бэхижүүлгэдэ районой предприятинуудай, ажахынуудай туhаламжа хэрэгтэй.

Худөөдэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд дутэлдэнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Мүнөө район соо бүхэдөө соёлой 90 хүдэлмэришэд ажаллана. 15 хүн соёлшодой мэргэжэл шудална, тэдэ тоодо имагтал «Бестужевский» совхозhоо 1 стипендиат hурана. Бэшэ тэхэгэ үгы. Ажахынууд залуушуулаа соёлой, спортын мэргэжэлнүүдтэ hурахыень оёhдоо эльгээдэг заншалтай болоо hаа, кадрнуудай асуудал шиидхэгдэхэ hэн.

Гусиноозерскын спортивна комплексэ хүсэд ашаглагдада тушаалга ужагайрhаар. Сэлэнгын райгүйсэдком, тэрэнэй соёлой таhаг болон физкультура, спортын комитет худөөгэй спортивна барилгануудые түхеэрэлгэтэйгээр барилгада ёhотой анхарал хандуулнагүй.

Районой наркологическа кабинедэй тоо бүридхэлдэ мүнөө үедэ 572 хүн абтанхай. Тэдэнэй 507-нинь архи уунгүйгөөр хайса шадахагүй болоhон. Наркологическа диспансэртэ архидалгаhаа аргалуулhан хүнүүдэй миил 19 процентнь гү, али 226 хүн жэлэй туршада архи уухаяа болидог байна. Тиимэhээ архидалгаhаа hэргылэлгын хүдэлмэрые эмхидхэлгэ шухала удха шанартай бшуу.

«Архидалгатай тэмсэлые шангадхаха тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Ужазай ёhоор хараалагдаhан архи худалдаха дүримүүдые эбдэхэ ушарнууд үзэгдэhөөр. Район дотор иимэ 36 ушар элирүүлэгдэ. Городой болон худөөгэй худалдаа наймаанай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэриеэ үндэhөөрнь хубилгаха ёhотой. hогтоодоггүй унда, минеральна уhа, фруктнуудай болон жэмэсэй шүүhэ хаа хаанагүй, сag үргэлжэ худалдалга эмхидхэхэ, мүн элдэб кулинарна, кондитерска зүйлнүүдые худалдадаг болохо шухала.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад: арадай депутадуудай Гусиноозерскын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. И. Суетин, Сэлэнгын районой прокурор Д. Д. Андыков, ВЛКСМ-эй горкомой секретарь В. Покацкий, Сэлэнгын районой арадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй соёлой таhагые даагша И. Т. Григорьев, Гусиноозерскын ГРЭС-эй 2-дохи ээлжээнэй барилгын партийна организациин секретарь В. Ц. Раднаев, Сэлэнгын районой түбэй больницын ахамад врачай орлогшо С. И. Шолохова, архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэдэг hайн дуранай районно бүлгэмэй түрүүлэгшэ А. А. Серебренников, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парторг П. Ц. Хайдапов, «Эрдэм» колхозой түрүүлэгшэ В. Л. Доржиев, өөhэдынгөө предприяти, ажахы болон эмхи зургаануудай жэшээнүүдээр баримталан, архидалгатай ябуулагдажа байгаа тэмсэлэй удха шанарые тайлбарилаа.

Суглаанда Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр С. Ф. Иванов, КПСС-эй Буряадай обкомой инструктор М. А. Жарков, Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо Н. Г. Шахов хабаадалсаа.

Т. САМБЯЛОВА.

Театр

ЗЭДЭЛЫТ ШАНГААР, КРЕМЛИИН КУРАНТНУУД!

Республикымнай искусствын ажабайдалда hүүлэй үедэ онсо удха шанартай, хүн бүхэниие hонирхуулма үйлэ хэрэгүүд боложо байнхай, Ушар юуб гэхэдэ, Гүрэнэй ород драмын театрта мэдээжэ драматург Н. Погодиной «Кремлиин курантнууд» гэhэн пьесээр зүжэг табигдажа, республикымнай ажалшадые, түб хотымнай айлшадые hонирхуулна.

Театр энэ зүжэгөө партиин XXVII съездэдэ зорюулаа. Бэлэн бэшэ энэ хэрэгые театрай ахамад режиссёр, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. Бурков бэлиг түгэлдэрөөр шиидхээ гэжэ hанагдана.

Агуухэ Ленинэй образые харуулhан энэ зүжэг манай театрнуудта урдань табигдаhан юм гээд, уншагшадта hануулая. Үшөө 1947 оной, ноябриин 7-ой үдэр, Агуухэ Октябриин социалис революциин 30 жэлэй ойн баярта зорюулагдажа, Гүрэнэй буряад драмын театрай сценэ дээрэ түрүүшынхеэ табигдаhан юм. Тиихэдэ энэ зүжэгые буряад хэлэн дээрэ өөрөө оршуулаад, театрай сценэ дээрэ анхан табихадаа, хожомынь СССР-эй арадай артистын нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Г. Цыдынжапов Ленинэй образые ялас гэмээр наадаhан байна. 1939 ондо анха түрүүшынхеэ манай орон соо табигдаhан зүжэгые үни болонгүй репертуартаа оруулhан манай залуу театрай зоригтойень hайшаамаар бэлэй. Удаань 1957 ондо Октябриин революциин 40 жэлэй ойн баярта зорюулагдан, энэ пьесэ буряад драмын театрай сценэ дээрэ шэнээр табигдаhан юм. Тиихэдэ залуу режиссер Ф. Сахиров зүжэг табижа, хожомынь РСФСР-эй габьяата артист болоhон И. Миронов Ленинэй ролиие гүйсэдхэhэн юм.

Тиигэжэ урдандаа, нэгэнтэ бэшэ манай театрнуудай сценэ дээрэ табигдадаг байhан энэ зүжэгэй дахин hэргээгдэн, мүнөө сагай ажабайдалтай үе дамжан холбогдожо харуулагдахадань, hонирхолтойшье, баяр баясхалантайшье байна.

Үнэхөөр бэлигтэйгээр бэшэгдэhэн зохёол гээшэ хэдышье жэлэй үнгэрхэдэ хуушардаггүй гэhэн hанамжа зүбтэйл хаш даа гэжэ энэ зүжэг хараад, үшөө дахин өөртөө тобшолол хэхээр hэн.

...Зүжэг соонь Л. Бетховеной hүр жабхаланта хүгжэм доро Владимир Ильич харанхы соохоо гаража ерэнэ. Сценэhээ урагшань зал руу гаргаhан дугы хүрэтэр эршэтэйгээр алхалан ябажа ерэхэ юм. hанал бодолдо абтаhаншье hаа, хэзээдэшье эрмэлзэл дүүрэн, эршэ хүсэн түгэс, бидэндэ бага балшар наhанhаамнай танил болоhон Ильич багшын маанад руу ерэжэл, ерэжэл ябахадань, сэдьхэл зүрхэн доhолжо, жэгтэй олон мэдэрэлдэ гансата абтаадхинабди.

Энэ зүжэг драматург Н. Погодиной бэшэhэн пьесые түрүүшынь үзэгhөө hүүлшын точко хүрэтэр дабтаха зорилготой бэшэ байба. В. И. Ленин тушаа Н. Погодиной бэшэhэн ондоо пьесэнүүдhээ элдэб хэhэгүүд зүжэг дотор оруулагдаа. Энээнэй ашаар Ильичэй образ бүри үргэдхэгдэбэ. Поэт А. Вознесенскиин бэшэhэнэй ёhоор, «Матери шэнги юрын жиирэй, мүн тиимэл орёо» гэжэ Ленин тухай хэлэhэн үгэнүүдтэ лаб хүрэхөөр артист А. Родин энэ роль гүйсэдхөө гэжэ hанагдана. Н. Погодиной «Буутай хүн» гэжэ пьесэhээ хэhэгүүд мүнөө табигдагша зүжэг дотор ороходоо, Ленинэй ажахы эрхилхэдээ, юумэн бүхэнэй хиналта, тоо бүридхэлгэ тушаа хэды шэнээн анхарал хандуулдаг байhаниие гэршэлнэ. Жэшээнь, зүжэг соо нэгэ хүдэлмэришэн түлишын комиссараар томилогдоходоо, Лениндэ ерэжэ, юунhээ эхилхэ тухай зүбшэл hурана.

— Юунhээ эхилхэб гэжэ гү? Бүхы юумэ бүридхэлдэ абаад, хиналта дороо байлгагты. Хии hэб хэлэhэн хоohон найдуулгануудта бү үнэншэгты. Тиигэжэл, гансал тиигэжэ ажалаа эхилэгты, — гэжэ Ленин тэрэ хүдэлмэришэндэ захина. —Хэзээ ажалаа эхилхэтнайб? — гэжэ Ильичэй саашань hурахада:

— Үглөө үглөөгүүрhээ, — гэжэ хүдэлмэришэн амгаланаар харюусана.

— Юундэ үглөөдэр болгохо юм, мүнөөдэрhөө, мүнөө үдэшэнhөө эхилэгты, — гэжэ Ильич халуунаар хэлэнэ.

Эдэ хэзээ нэгэтэ хэлэгдэhэн үгэнүүд мүнөөдэртэй ямар ехэ холбоотой байна гээшэб! hүүлэй үедэ парти, паравительствымнай бодото дээрэнь бэелүүлжэ байдаг политикатай яаха аргагүй тудалдана. Ленин багшын хэлэhэн үгэнүүд мүнөө үедэ сэхэ шэглүүлэгэн, саашадаа ажахы эрхилэлгын хараа боложо үгэнэ бшуу. Энэ зүжэг харахынгаа hүүлээр карандаш гартаа бараад, Ленинэй хүдэлмэринүүдые үшөө дахин тон анхаралтайгаар үзэхэ дуран хүрэнэ.

Англиин уран зохёолшотой кабинет соогоо уулзажа хөөрэлдэхэдөө, тэрэнэй ерээдүйн hайхан байдалда этигэтэр хэлэжэ шададаг байhанаа харуулна.

— Харанхы манан hүүдэр соо Росси харагдана, үшөө социализм байгуулха дуратай гүт даа? Гадна оронсо зайн галаар гэрэлтүүлхэ түсэбтэй юм гэнэ hэн. Би энээндэ үнэншэнэгүйб.

— Харин би үнэншэнэб! Би хүдэлмэришэн ангида этигэнэб, ород арадта этигэнэб! Та Марксын «Капитал» шудалаа hэн гүт? Үгы! «Коммунис манифест» уншаа hэн гүт? Үгы! Социализм тухай оройдоо уншаагүй, шудалаагүй, мэдэхэгүй аад, хайшан гээд тэрээндэ этигэхэгүй болообта? — гэжэ хайшаашье хүдэлхөөр бэшэ логикодо таhа хабшан, хариин гүрэнэй уран зохёолшые тээлмэрдүүлнэ. Хариин гүрэнэй уран зохёолшын роль гүйсэдхэhэн артист В. Невинский богонихон саг соо сценэ дээрэ үзэгдөөшье hаа, садхалан, енгүүтэйхэн хүнэй абари харуулжа шадана. Илангаяа Ильичтэй сэсэ буляалдахадаа диилдэбэшье, тэрэнээ мэдүүлхэгүйе оролдон, барагтай янзаар гаража ошоходонь, дураа гутангүй харахаар бэшэ.

Энэ зүжэг хараад байхадаа, Владимир Ильич хэды шэнээн харюусалгатай, хүндэ ашаа бэе дээрээ даажа, барагдашагүй олон бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа гээшэб гэжэ яhала ойлгохоор. «Ленинэй образ байгуулхын тула, тэрэнэй ухаан бодолой образ тон түрүүн байгуулха ёhотой» гэжэ Ильичэй наhанайнь үнэн сэхэ хани нүхэр Н. К. Крупская хэлэhэн байдаг. Энэ hанамжа зүжэг соо яhала тобойсо hайнаар гаргагдаа гэжэ hанамаар.

Ленинэй түхэл шарай үнэншэмэ тодоор, бидэнэрэй хаража hураhан янзаар хэгдээ гэжэ тэмдэглэлтэй. Грим хэлгэдэ Москвагай Уран hайханай академическэ театрай гримэй талаар ахамад уран зурааша Н. Максимовай аша габьяа арсалтагүй. Ленинэй хүн шанарые, тэмсэлдэ бэеэ сүм зорюулhан эгэршэгүй зоригтой хүнэй образ гаргажа шадаха зуураа, артист А. Родин хоолойнгоо нугалбари жэгтэй адляар байгуулаа. Зүжэгэй үйлэ дотор Ленинэй образ харуулхын тула оролдохо зуураа, сag үргэлжэ хоолойдоо hаналаа табилсажа байха ёhотой болоно. Теэд хоолойгоо заал hаа тон адли болгохо гэжэ тэмсэнгүй, гол анхаралаа ганса образдоо хандуулаа hаань, дээрэ бэшэ гү? Үнэншэмэ образой байгаа сагта харагшад хоолойнь hанаа амараар гаража байхада, бүри ехээр этигэхэ гэжэ hанамаар.

Ленинэй кабинет соохи байдал тон адляар табигдаа гэжэ үргэн уншагшадтаа дуулгая. Лаампа, столой ногоон хушалта, креслэ, стул гэхэ мэтэ Ленинэй мэндэ байхада кабинет соонь ямараар табяатай байдаг hэм — тэрэл шэгээрнь түхеэрэгдээ.

Зүжэгэй бүхы үйлэ нэгэ багахан гэрэлэй туяа доро харуулагдана. Тэрэ гэрэлэй гадаа тээ харанхы, тойроод бүрүүл hүүдэр соо оршоно. Хорёод онуудай хүлгөөтэй, хүшэр үе энэ зураглалhаа бүри эли боложо үгэнэ, хүнэй сэдьхэл доторой амгалан бэшэ байhыень тодоор гэршэлжэ шадана бшуу.

Ленин ямаршье хүнтэй хөөрэлдэхэдөө, шадамар байhан гээд мэдэнэбди. Элдэб зэргын эрдэм мэдэсэтэй зонтой хөөрэлдэхэдөө, тэрээн бүхэндэ тааруулжа, зугаагайнгаа түлхюур хэрэглэдэг байhан юм. Бэлигтэй инженер-электрик Забелинтэй эгээл тиигэжэ, ямар нэгэ тактическа дүрэ хэрэглэнгүй, юрэ сэхэ хандажа, тэрэнэй hонирхолые өөрынгөө hанал бодол руу татажа шадана.

Гүрэн соо боложо байhан хубилалтануудай удхые абажа үрдеэгүй, юугээшье мэдэхээ болишоhон, олон асуудалнуудта баригдажа зобошоhон инженер Забелин яахаяашье ойлгожо ядахадаа, дэлгүүр дээрэ зуруул худалдана.

Ленин дуудуулжа, Кремлиин кабинет соо Ильичтэй уулзахадаа, түрүүшээр гомдолоо барижа шаданагүй. Ороноо зайн галаар хангаха асуудалаар тэрээнhээ зүбшэл hурахадань, «ажабайдалhаа газаа тээшэнь хаягдашаhан» хүнэй гомдол эли тодоор харюудань соностоно.

РСФСР-эй габьяата артист И. Юхневич Забелиниие арад зонhоо гараhан, хара хүлhөөрөө тэмсэдэг интеллигент болгожо харуулна. Зарим ондоо театрнуудай сценэ дээрэ энэ роль аристократ угтай, дээрэлхүү хүн шэнгеэр харуулагдадаг байха юм. Харин И. Юхневичэй байгуулhан образ харагшадай бааханшье маргангүй этигэмээр болоо гэжэ хэлэмээр.

Зүжэг соо матрос Рыбаков бага бэшэ hуури эзэлнэ. Хүхюун, залуу, революциин түлөө бэеэ үгэхөөр бэлэн матрос юрэнхы дээрээ гараашье hаа, hайсал мүлихөөр даа. Үелhэн басагантаяа, Маша Забелинатай, эжы абатайнь танилсахаяа гэртэнь ошоходоо, ямар дорой доромжоор харагдана гээшэб. Мэхэ гохогүй, гэнэн хонгор залуу матрос хүбүүхэн яла-сала, үнэтэй гоё хубсаhа үмдэhэн, бэеэ дээгүүр абхуулhан зоной дунда ороходоо бахардажашье болоо, тэд хэды залуушье hаа, үзэхые hайса үзэhэн энэ матрос хүн түхэлөө алдатараа мэгдэшэбэ гэжэ этигэхэнь бэрхэ. Дэмы нэгэ hабандажа байтараа, гэнтэ өйроо хүртэшэгүй омог, дорюун болошохо юм. Театрай сценэ дээрэ эмоциональна байгаагүйдэ аргагүй, тиигэжэл образ гаргадаг гээшэ ааб даа. Гэбэшье юумэнэй зүн хараае алдахагүй гэжэ оролдохо гээшэ баhал шухала хэрэг лэ.

Инженер Забелинэй басаган Маша нэгэ дахин харагдаашье hаа, эхэ, эсэгын hайн hургаалтай, үелhэн хүбүүгээ дахажа, революциин хэрэгтэ бүхы сэдьхэлээрээ абтаhан басаган гэжэ ойлгохоор. Артистка Л. Гордеева ролёо hайнаар мэдэрнэ гэжэ hанахаар.

Хуушанай часовщик аргынь оложо hамбаашалан, бэеэ магтаад-магтаад абаха дуратай, тиигэхэ зуураа hаахаруугүй, дару хүн хэбэртэйгээр бэеэ харуулхые оролдоно. Талаан бэлигтэй энэ хүн Кремлиин курантнуудые ябуулжа, бэрхэтэй сагта ниислэл хотын хүн зоной урма зориг үргэжэ шадаа. Гэбэшье дам саашаа болохо бүрее эрилтэнь ехэ болохоор янзатай хүн зураглагдана. Иимэнүүд зон мүнөө сагта баhал бии гээшэ бэд даа. Нюуса бэшэ хэ юм.

Иверскэ бартаагай дэргэдэ оршоhон шуукуур дээрэ түлэхисэлдэhэн зүhэн бүриин хүнүүдэй hүбэг зэбүүрхэмэ, эгэсэ hанал түрүүлнэ. Эмхигүримаа алдаhан, хүндэ хүшэр байдалые энэ шуукуур олон үгэгүйгөөр hануулаадхина.

Зүжэгэй түгэсхэлдэ Кремлиин курантнуудай зэдэлэлэн соностожо, шэнэ сагай, шэнэ байдалай илан мандахань лаб найдамтайгаар мэдэрэгдэнэ.

— Ленинэй харуулха гээшэ—ехэ зоригой хэрэг. Ганса энэ hанаашалгатнай театрай урган хүгжэжэ байhаниие харуулна гээшэ. Ленинэй образ харуулхын тула тэрэнэй ухаан бодол, hанаhан, бэелүүлhэн хүсэлыень нэн түрүүлэн харуулха ёhотой гэлсэнэбди. Энэ тон зүб. Погодиной элдэб пьесэнүүдhээ түс зүжэгтэ суглуулагдан хамтаруулагдаhан хэhэгэнүүд Ленинэй образые үргэдхэжэ, бүри элеэр, хүсэтэйгөөр харуулха арга олгоо. Би мүнөө зүжэг хараад байхадаа, энэ хэрэгые дэмжэнэб. Сэдьхэлээ доhолонгүй харахаар бэшэ, илангаяа зүжэгэй эхин айхабтар хүсэтэй. Артист А. Родин зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа гэжэ би hананаб. Үе сагай эрилтэдэ тааруулан табиха гээшэ ехэ гражданска зоригой хэрэг мүн, — гэжэ СССР-эй Соёлой министерствын ахалагша инспектор нүхэр Н. Шкут хэлэнэ.

— Бидэ ямар юумэ эхилhэнээ hайн ойлгожо хүдэлөөбди. Партиин съездын нээгдэхэ үеэр бэлэн болгохо гэжэ бухы хүсөөрөө оролдообди. Энээниие саг соонь бэлдэжэ дүүргэхын тула репертуараар ябуулагдажа байhан үдэшын 20 зүжэг болюулагдаа hэн. Тэрэнээ хүсэлдүүлхын тула сезоной дүүрэтэр шармайхабди. Зүжэгэй удха, тэрэнэй шанар, оруулагдаhан шэнэ хубилалтанууд тушаа харагшад, мэргэжэлтэд hанамжаяа хэлэнэ бэзэ. Шэнэ юумэн хэзээдэшье олон ондоо hанамжануудые түрүүлдэг гээшэ ааб даа. Бидэ тэрэниие хүлеэхээр бэлэмди, — гээд театрай ахамад режиссер А. Бурков уулзахадаа хөөрөө hэн.

Р-Ц. ЛХАМАЕВ, журналист.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

МЕДИГҮҮДЭЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

БУДАПЕШТ. Совет болон венгр медигүүдэй түсэбтэ табан жэлдэ хараалуулагдаhан харилсаа холбооной түсэбтэ hаяхан гар табигдаа юм. Медицинын бүхы hалбаринуудаар харилсаа холбоон саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ. Гуша гаран жэлэй туршада хоёр ороной элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай болон медицинскэ эрдэм-шэнжэлгын түбүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хоорондоо харилсаатайгаар хүдэлжэ байнхай. Гансал үнгэрhэн табан жэлнүүдтэ Советскэ Союзай болон Венгриин медигүүд үбшэн тодорхойлхо зуугаад шэнэ онол арганууды нэбтэрүүлээ юм. Мүнөөнэй медицинын хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай 5 онсо шухаг шэнжэлгэнүүдые хоёр ороной эрдэмтэд хэблэлдэ бэлдэжэ, тэрэнь барлагдан гараа. Шэнэ түсэбтэ табан жэлдэ элүүрые хамгаалагын ба медицинын талаар совет-венгер харилсаа холбоон саашадаа хүгжөөгдэхэ байна.

СОВЕТ ЗАХИЛШАДТА СУДНА ДАМЖУУЛАГДАБА

БЕРЛИН. Висмарта Матиас Тезенэй нэрэмжэтэ верфиин хүдэлмэрилэгшэд хүргөөгдэhэн ашаа зөөхэ ээлжээтэ судные совет захилшадта дамжуулба. Тиигэжэ корабль бүтээгшэд графигhаа hурагүй урид байгша түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй үйлэдбэриин программые дүүргээ.

«Герман Матерын нэрээр нэрлэгдэhэн шэнэ судна Алас-Дурные далайн пароходствын загаhа олзоборилгын флотилида үгтэхэ юм. Нэгэ рейс хэхэдээ, тэрэ 7,5 мянган тонно хүргөөгдэhэн загаhа зөөхэ аргатай.

«Герман Матери» болбол Советскэ Союзда зорюулан эндэхи корабль бүтээгшэдэй бариhан «Кристалл» түхэлэй 46-дахи судна болоно.

КПВ-гэй СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ДҮҮРГЭҺЭН ТУХАЙГАА ЭЛИДХЭНЭ

ХАНОЙ. Гурбадахи түсэбтэ табан жэлэй эсэс тээшэ таряашадые хамтаруулжа гол зүйлэб дүүргэхэ гэhэн КПВ-гэй XV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлhэн тухайгаа Вьетнамай урда провинцинууд элидхэнэ.

Оройдоол арбан жэлэй саада тээ американ хархис гүримhаа сүлөөлэгдэhэн провинцинуудта таряашадай гэр бүлэнэрэй 87 процентнь үйлэдбэриин артельнууд болон кооперативуудта нэгэдэнхэй. Газар дайдын 85 процентнь тэдэнэрэй мэдэлдэ үгтэнхэй. Хамтаараа ажахы эрхилэлгын булюу байhыень харахадаа кооперативууд болон артельнүүдтэ таряашад улам олоороо ороно.

Гүрэн түрэ кооператорнуудта ехэ туhаламжа үзүүлдэг. Худөөгэй районуудта түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэд эльгээгдэдэг, эрхим шанартай үрэhэ хүрэнгөөр, үтэгжүүлгээр, худөө ажахын мүнөөнэй техникээр кооператорнууд хангагдадаг.

(ТАСС).

...НИСТАН. Арадай-демократическа партиин хү... доро орон дотор айхабтар гүн гүнзэгы удхатай ...-экономическа хубилалтанууд боложо үргэл... ДРА-гай зэбсэгтэ хүсэнүүд, арадай милици, революци хамгаалагшадай hайн дуранай отрядууд Эхэ оронойнгоо дайсадта сохилтонуудые хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гильменд провинциин революци хамгаалха залуушуулай отрядай гэшүүд.

«РЕПЕРТУАРНА ХУУДАҺАН» ЮУ ТОЛИЛООБ?

Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи арадай уран бүтээлэй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин республиканска научно-методическа түбэй үмэнэhөө hарадаа нэгэ удаа хэблэгдэдэг «Репертуарна хуудаhанай» февраль hарын номер hаяхан захигшадтаа эльгээгдэбэ.

Тэрэнэй түрүүшын нюурта «Манай эжынэрэй гэрэлтэ hайндэр» гэhэн гаршаг доро Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэртэ зорюулагдажа эмхидхэгдэхэ хэмжээ ябуулгын зүбшэл заабари үгтэнхэй. Мүн лэ энэ нюурта үхибүүдэй сээжэлдэжэ гүйсэдхэмөөр шүлэг, сценкэнүүд толилогдобо. «Репертуарна хуудаhанай» хоёрдохи, гурбадахи нюурнуудта түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын оной хабарай тарилгын үедэ худөөгэй механизаторнуудые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ хэрэглэгдэжэ болохоор «Түрүүшын бураздаагай hайндэр» гэhэн дэлгэрэнгы сценари дурадхагданхай. Мүн лэ эндэ эхэ хүнэй ехэ үүргэ тухай мэдээжэ совет поэдүүдэй шүлэгүүд толилогдоо.

Поэдүүд Цэдэн Галсанов Солбон Ангабаев хоёрой үгэнүүд дээрэ композиторнууд Бау Ямпилов, Сергей Манжигеев гэгшэдэй бэшэhэн «Коммунизмда», «Бархан уула» гэhэн дуунууд нототоео үгтэбэ.

Б. НАМДАКОВ.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

Эрид буруушаалга

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой гэшүүн-гүрэнүүдэй бэеэ дааhан байдалай эрхэнүүдые Холбоото Штадуудай бүдүүлигээр хазагайруулжа байhыень, ООН-ой дэргэдэхи саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй хэрэгүүдтэ дура зоргоороо хамааралсаха гэhэн эрхэ гансаараа бэелүүлжэ байhыень уласхоорондын эмхи эрид буруушаана. СССР-hээ, БССР-hээ ба УССР-hээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй тоое хороохо тухай Вашингтоной ямаршье үндэhэ баримтагүй эрилтые комитедэй заседанида хабаадагшад эрид буруушаажа байhанаа батална.

ООН-ой дэргэдэ байдаг гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр, убайгүйгөөр хамааралсаха ябадалhаа США арсаха ёhотой гэжэ комитедтэ үгэ хэлэhэн олонхи делегадууд тоолоно гэжэ СССР-hээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшын орлогшо В. С. Сафрончук комитедэй хүдэлмэридэ зорюулагдаhан пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. США-гай ябуулганууд ООН-ой Уставые, дипломатическа харилсаануудые тогтоохо тухай 1961 ондо Венэдэ баталагдан абтаhан конвенциин дүримүүдые, ООН-ой түбэй эмхи зургаанууд тухай 1947 оной хэлсээе бүдүүлигээр хазагайруулhан ушар болоно гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ. Имагтал хоёр талын харилсаан тухай бэшэ, харин США-гай захиргаанай ООН-ой бүхы гэшүүдэй эрхэнүүдтэ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин эрхэнүүд ба уялгануудта шанга сохилто үзүүлжэ байhан ушар болоно гэжэ хэлэгдэнэ.

Афганистанай, Болгариин, Вьетнамай, Венгриин, ГДР-эй, Иранай, Лаосой, Польшын, Сириин ба бусад оронуудай түлөөлэгшэд комитедэй заседанинууд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ООН-ой дэргэдэхи түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй бүридэлые хороохо тухай яашье таарахагүй эрилтэнүүдhээ США-гай захиргаан арсаха ёhотой гэжэ мэдүүлбэ. ООН тэрэнэй Генеральна секретарь иимэ хуули буса, хархис муухай ябуулгануудhаа ООН-ой гэшүүн-оронуудай түлөөлэлгэтэ эмхинүүдые аршалан хамгаалха ёhотой гэжэ совет түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

ПАРЛАМЕНТАРИНАРАЙ ЗҮБШЭЛЭЛГЭ

УЛААН-БААТАР. Азиин социалис оронуудай парламентнуудай түлөөлэгшэдэй зүбшэлэлгын уулзалга эндэ дүүрэбэ. Вьетнамай, Кампучиин, КНДР-эй, Лаосой, Монголой ба Советскэ Союзай парламентска делегацинууд тэрээндэ хабаадаhан байгаа. Азиин-Номгон далайн оршондохи амгалан тайбан ба тогтууритай байдалые бэхижүүлхэ асуудалнуудые, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, бүгэдэ нийтын эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө, Азиин социалис оронуудай гадаадын политическэ үүсхэлнүүдые нэбтэрүүлэн бэелүүлхын түлөө тэмсэлээ эдэбхижүүлхэ гэжэ парламентаринар хэлэбэ.

ДАРЫ БОЛЮУЛХА УРЯАТАЙГААР...

НЬЮ-ЙОРК. Ядерна туршалгануудые бүгэдэ нийтээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай договор баталха зорилготойгоор ядерна тэhэлэлгэнүүдые дары болюулжа, хөөрэлдөөнүүдые эхилхэ уряатайгаар Принстонскэ университедэй эрдэмтэд Джозефин Стайн, Фрэнк Фон Хиппел «Нью-Йорк таймс» газетын хуудаhануудта толилуулhан статья соогоо Вашингтоной захиргаанда хандаба. Термоядерна дайнай аюул шэнэ түхэлэй ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгаар зайсуулжа болоно гэhэн президент Рейганэй баталамжанууд ой ухаанда орошогүй худал хуурмаг, тон аюултай байна гэжэ статья соо тэмдэглэгдэнэ. Хүн зониие алаха хюдаха зорилготой буу зэбсэгүүдые хэрэглэлгэтэйгээр дай үүдхэхэ гэhэн ябуулганууд США-гай аша туhадашье харюусанагүй гэжэ американ эрдэмтэд мэдүүлнэ.

ЯДЕРНА ШЭНЭ ТЭҺЭЛЭЛГЭ

ЖЕНЕВЭ. Невада штадта США-гай хэhэн шэнэ ядерна туршалгые буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар Женевэдэхи конференциин хүдэлмэридэ хабаададаг олон делегацинууд дураа гутан, сэдьхэлээ хүдэлэн угтаба.

Невадада хэгдэhэн ядерна туршалга ядерна буу зэбсэг туршалгануудые бүгэдэ нийтээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байhан хөөрэлдөөнүүдые мухардалгаhаа гаргалгые буруу hүргэхэ гэhэн hэдэлгэтэй политическэ ябуулга болоно гэжэ НРБ-гэй түлөөлэгшэ К. Теллалов мэдүүлээ. Социалис, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй болон нейтральна гүрэнүүд ядерна буу зэбсэг туршалгые болюулхые оролдожо байнхай.

ДОЛООН ГҮРЭНЭЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

КАМПАЛА. Хара түбиин энэ хубида аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ Түбэй болон Зүүн Африкын оронууд эдэбхитэйгээр хабаадаха юм гэжэ түс районой долоон гүрэнэй толгойлогшонорой эндэ болоhон уулзалгын дүнгүүдээр гар табигдаhан хамтын коммюникэ соо хэлэгдэнэ. Хани, хүршэ гүрэнүүдэй бэеэ дааhан байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые хүндэлэлгын, нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй байлгын политика баримталан бэелүүлхэ хараа бодолтой байhанаа Танзаниин, Угандын, Кениин, Суданай, Руандын, Заирай ба Бурундиин хүтэлбэрилэгшэд батална. Тогтууритай ба аюулгүй байдал хадаа экономическа хүгжэлтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгын шухала эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ документ дотор заагдана. Али алинда тэгшэ эрхэдэ, али алинда ашатай туhатай байлгада, арадуудай ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлгэдэ үндэhэлдэг политическэ, экономическа, худалдаа наймаанай ба соёлой али бүхы холбоо барисаагаа хүгжөөхэ хүсэлэнтэй байhанаа уулзалгада хабаадагшад мэдүүлээ.

ЮАР-ай расис захиргаанай бэелүүлжэ байдаг апартеидэй политикые, тэрэнэй хуули бусаар Намибиие булимтаран эзэмдэлгые сагааруулха гэhэн Преториин hэдэлгэнүүдые долоон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд эрид буруушааба. Намибида бэеэ дааhан байдал олгохо ори ганса үндэhэ hуури болохо ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 435-дахи тогтоолые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхыень тэдэнэр уряалаа

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

ВЕТЕРАНУУДНАЙ ХОДОДОО ЗАЛИТАЙ

Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой нэгэ цехэй улаан булан соо хүн зон тэс мэндэ олоороо сугларга һэн. Заводой 65 хүдэлмэришэдтэ — дайнай ветерануудта дайшалхы үндэр шагналнууд — Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай I, II шатын орденууд баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдаа бэлэй.

Һаншагаа сайһаншье һаа, түрэл заводтоо ажаллаһан зандаа эдэ ветеранууднай дайнай һүрөөтэ жэлнүүдтэ Москва, Ленинград, Сталинград хотонуудые хамгаалалсаһан, Украина, Белоруссиие, Прибалтикын республиканууд, мүн Польшо, Болгари, Венгри, Австри, Чехословаки сүлөөлэлсэһэн дайшалхы намтартай юм. Илалта хүрэтэр аяар 1418 үдэр, һүни үргэлжэлһэн дайнда бүхэлэгдэһэн хэрэмүүдые — Кенигсбергые, Берлиниие эзэмдэлсэһэн, Ехэ Хинганиие дабалсаһан байна.

Хатуу шанга тулалдаануудһаа заводоймнай 49 хүдэлмэришэн бусаагүй. Автослесарь, Советскэ Союзай Герой П. Ф. Сенчихин дайнда унаа. Тэдэнэй начгин дурасхаалые заводойхид мүнхэлжэ, хүшөө бодхооһон байна..

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө облвоенкомадай түлөөлэгшэ В. И. Гайсевцев, заводой директор, арадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй депутат В. А. Галин гэгшэд гүрэн түрын шагналнуудые барюулаа. Бадматор Дулмаевич Цымбыловтэ Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай II шатын орден сугларагшадай халуун альга ташалган доро зүүлгэгдэбэ. Дайнай үедэ пулеметчик ябаһан энэ нүхэрнай электромашинын роторнуудые 30 гаран жэлдэ хабсаргахадаа, үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйладаг байгаа. Тэрэнэйнгээ түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан габьяатай. Удаань Москва, Ленинград хотонуудые хамгаалалсаһан ОТК-гай хинагша А. П. Яковлевта, заводой музейн директор С. В. Колодада, М. И. Кореневта, Г. В. Фурашевта Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай I шатын орденууд барюулагдаба.

Мүн лэ иимэ орденоор ОТК-гай хинагша Н. Д. Цыбиков шагнагдаба. 1-дэхи танкова армиин өөрөө ябадаг артиллерийскэ түхеэрэлгын командир Николай Доржиевич Берлиин шадар хүндөөр шархатаһан байна. Дайнай инвалид нүхэр Н. Д. Цыбиков ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Коммунист, хинагша голодоһотой продукцинуудые саг дарыдань элирүүлжэ, шанарай түлөө шангаа тэмсэл ябуулдаг.

Г. Б. Зарбулаев, П. Е. Назин, П. Н. Иванов, И. В. Салтанов, А. Ф. Калашников, В. А. Згуржак гэгшэдтэ Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай II шатын орденууд барюулагдаба. Иимэл орденуудаар шагнагдаһан В. П. Шулунова мэргэн буудагша, Л. М. Каспарова ажаглагша байһан юм.

Забайкалиин, 1-дэхи, 2-дохи Дальневосточно фронтнуудай бүридэлдэ милитарис Японие бута сохилсоһон ветерануудта — М. В. Бадмаевта, И. П. Шемотовтэ, М. О. Ангареновтэ, А. М. Хамхаловта Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай II шатын орденууд барюулагдаа.

Мүнөө түрэл заводтоо ажаллажа байһан ветеранууд бултадаа залуушуулай һурган хүмүүжүүлэгшэд юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө баян дүй дүршэлые, шадабариа залуу халаандаа дуратайгаар дамжуулдаг. Мүн лэ ниитын хүдэлмэридэ тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Һургуулиин һурагшадтай, залуушуултай дайнай ветеранууд нёдондо 95 дахин уулзалгые үнгэргөө. Илангаяа Е. Х. Бажеев, С. В. Колода, Н. Д. Цыбиков, Б. Д. Цымбылов, Г. Б. Зарбулаев, И. В. Салтанов, А. П. Яковлев гэгшэд залуушуулые сэрэгэй-патриотическа талаар хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэй хабаадана.

Заводоймнай 3 ветеран суг дайлалдаһан нүхэдтэеэ уулзажа ерээ. Танкист К. А. Соколов Кишинев хото ошожо, гвардейскэ 6-дахи танкова армиин ветерануудай уулзалгада хабаадалсаа. Мүн лэ танкист Г. Б. Зарбулаев 3-дахи танкова армиин ветерануудай Москва хотодо эмхидхэгдэһэн уулзалгада байлсаа. 88-дахи дивизиин зенитно-артиллерийскэ 76-дахи батальоной ажаглагша байһан Л. М. Каспарова Грозный хото ошоһон байна. Тэдэнэр эдэ уулзалгануудта хабаадалсаһан тухайгаа залуушуултай уулзалгануудай үедэ, заводой радиогоор хөөрэһэн юм. Ветерануудайнгаа эдэ уулзалгануудта ошохо, ерэхэдэ, заводоймнай захиргаан мүнгэ зооһоор туһалһан байна.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, материальна болон элшэ хүсэнэй баялигуудые арьбадхаха, ажалай ба үйлэдбэриин журам шангадхаха талаар парти, правительствын политикые дайнай ветеранууд эдэбхитэйгээр дэмжэн бэелүүлнэ. Энэ хэрэгтэ ветеранууд заводой партийна организациин найдамтай түшэг тулгуури болоно үгэдэг юм.

Тэрэшэлэн заводой комсомолой комитедэй гэшүүдтэй суг дайнай болон ажалай ветеранууд сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын үргэн хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулдаг. Тиимэһээ ветерануудай хаанашье, хэзээшье шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дунда ябалсадагыень, ажабайдалай эдэбхи түгэс хараа шэглэл баримталдагыень, хододоо залитай байдагыень һайшаан тэмдэглэмээр.

Н. ДЕМИН,
заводой дайнай ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ.

ТҮНХЭНЬӨӨ МЭДЭЭСЭНЭ:

ХУЖАРЛАН ХАРАМААР

Эдэ үдэрнүүдтэ Түнхэнэй районой һуурин тосхонуудай соёлой байшангууд соо хүхюун баяр, дуу наадан зэдэлжэ эхилбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, «Росконцертын» бүлэг артистнууд айлшалан ерэбэ бшуу. Тэдэ хэд бэ гэбэл, эстрадын, киногой болон театрай мэдээжэ артистнууд Владимир Новиков, эстрадын артистнуудай Бүхэсоюзна конкурсын шанда хүртэһэн Валентина Савельева гэгшэд болоно. Тэдэнэр районоймнай ажалшадай урда совет композиторнуудай, ород арадай дуунуудые гүйсэдхэхэ юм. Тиихэдэ тус бүлэгтэ ороһон дуушан Валерий Лектенов мүнөө үеын эстрадна дуунуудые хангюурдана. Шог ёгтотой хөөрөөнүүдээрээ Владимир Чернов харагшадые һонирхуулна.

«Сердца молодых» гэжэ бүлэг хүгжэмшэд концертдэ хабаадалсажа, дуушадые дэмжэн наадана.

ДАХИНАА АЙЛШАЛБА

Мэдээжэ совет драматург, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат А. Дударевай «Үдэшэ» гэһэн зүжэгөөр республикынгай гүрэнэй ород драмын театрай артистнуудай нэгэ бүлэг гастролёо Түнхэндэ эхилбэ.

Гүрэнэй ород драмын театрай зохёохы коллектив районоймнай ажалшад яһала танил байха. Нёдондо тус театрай артистнуудай нэгэ бүлэг Түнхэндэ айлшалхадаа, В. Константинов, Б. Рацер хоёрой «Стихийное бедствие» гэһэн зүжэг харуулаа бэлэй.

РСФСР-эй арадай артистка К. Никулина, Россин Федерациин габьяата артист И. Юхневич, Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. Фёдоров, бусад мэдээжэ артистнуудай хабаадалгатай зүжэгые һонин байха гэжэ харагшадай хүлеэһэниинь гайхалгүй. Түрүүшынгээ үдэшэ артистнууд тэдэнэй найдалые харюулһан байна.

Нилова-Пустынь, Моондо, Түнхэн болон бусад һуурин, тосхонуудай ажалшадта зүжэгөө харуулха зорилготой. «Сибиряк» колхозой, Туранай совхозой ажалшадтай уулзажа, өөһэдынгөө зохёохы ажал тухай тоосохо юм.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

ХҮҮГЭДЭЙ ХЭШЭЭЛ

Хлагтын хүүгэдэй 8-дахи комбинадай хоёрдохи дабхарай гэшхүүрээр өөдөө гаража ябахадаа, һургуулиин хэшээлдэ дуудаһан шэнги, ёһотой хонхын жэнгирхые дуулабаб. Юуб гэхэдэ, эндэ бэлэдхэлэй классай ээлжээтэ хэшээл эхилһэн байгаа бшуу.

Зургаан наһатайшуул багшынгаа хэлэһэн юумые анхаралтайгаар шагнана. Александра Яковлевна Шевченко бишыхан шабинарайнгаа ухаанда тааруугаар хэшээлээ ябуулна. «Үбэл» гэжэ темээр дидактическа наадан үнгэргэгдэбэ. «Газарай үнгэ саб сагаан, газаа үдэр богони болоно. Хэзээ иимэ байдаг бэ!» гэһэн таабари шагнаад, үхибүүд барандаа гараа үргэбэ. Гэбэшье багша шанга эрилтэ табина:

— Дүүрэһэн удхатай мэдүүлэлээр харюусаха шухала!

— Үбэлдөө газарай үнгэ сагаан байдаг, үдэр богони болодог, — гэһэн харюугай үгтэхэдэ, багша урмашан зүбшөөбэ.

Хэшээлэй һүүлээр забһарлалай болоходо, «номгоршоһон» нааданхайнууд ээдээ хүлеэжэ байдаг. Элдэб үнгын бүмбэгэнүүд, харайлгын ооһорнууд, самолёдууд, кукланууд гэхэ мэтэ.

Үдэһөө урагша хэшээлнүүд болодог. Харин үдэһөө хойшо бэлэдхэлэй классайхид хүүгэдэй саадай гуримаар үдэрөө үнгэргэнэ: үдэрэй хоол, нойрсолго, удаань сэбэр агаарта сэнгэлгэ, элдэб наадан гэхэ мэтэ. Хүмүүжүүлэгшэ Ольга Федоровна Пастухова үдэһөө хойшо эдэ үхибүүдтэй хүдэлдэг.

— Хэшээл бүхэнөө багашуул һонирхон угтадаг, — гэжэ А. Я. Шевченко хөөрэнэ. — Парта партаараа мүрысэдэг юм.

Мүнөө үедэ бэлэдхэлэй классай үхибүүд тоонуудые, үзэгүүдые бэшэдэг, үе үеэр уншадаг болонхой.

Е. СУРМАЧ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хүүгэдэй саадтахи хэшээлэй үедэ.

Авторай фото.

ҺАРЫН ДҮН ГАРГАГДАА

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ, Илалтын 41 жэлэй ойдо, оборонно-ниитын хүдэлмэридэ зорюулагдаһан тусхай һара республика доторнай соносхогдоо һэн. Улаан-Үдын Октябрьска район һарын туршада залуушуулай дунда оборонно-ниитын эмхидхэлэй ямар хүдэлмэри ябуулһан тухайгаа эдэбхитэдэй урда тоособо.

«Район дотор һарын туршада хэгдэһэн оборонно-ниитын хүдэлмэриин дүн» гэһэн тоосоо тус районой ДОСААФ-ай райкомой түрүүлэгшэ З. В. Голкова хэһэн байна. ДОСААФ-ай райком ВЛКСМ-эй райкомтой, районой физкультура ба спортын комитедтэй, дайнай ветерануудай соведтэй суг хамта һарын туршада район дотор хэгдэхэ, эмхидхэгдэхэ хүдэлмэриингөө түсэб, график уридшалан табиһан байгаа.

«Алба хэхээр бэлэмби» гэһэн конкурсдо хабаадагшад сооһоо 52-дохи дунда һургуулиин, 7-дохи ГПТУ-гай, механико-технологическа техникумэй командanууд түрүү һуури эзэлһэн байба. Мүн 20-дохи, 32-дохи, 50-дахи дунда һургуулинуудта, хэлхээ холбооной техникумдэ, медицинскэ училищада, Бурятгеологиин түбэй лабораторидо, бусад эмхи зургаан, һуралсалай газарнуудта оборонно-ниитын хүдэлмэри эмхи гуримтайгаар үнгэргэгдэһэн, мүрысөөнүүдтэ нилээд олон хүн хабаадалһан байна.

Һургуулинууд болон һуралсалай газарнуудай физическэ хүмүүжүүлгын багшанар А. Г. Ларионов, О. З. Полонов, А. А. Соколов, Д. Д. Девятин, М. М. Рябов, Н. Д. Воробьев, М. В. Жернов, бусад һарын туршада үнгэргэгдэһэн оборонно-ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө ДОСААФ-ай райкомой Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

«Алба хэхээр бэлэмби» гэһэн оборонно-спортивна конкурс үнгэргэгдэжэ, сугларагшадые ехэтэ һонирхуулаа. Конкурсдо механико-технологическа техникумэй, 7-дохи ГПТУ-гай, 52-дохи дунда һургуулиин командачууд хабаадалсаа. Дүн гаргахада, дурсагдагша командanууд түрүүшын гурбан һуури эзэлээ.

Ч-Д. БУДАЕВ.

ГАИ-гай экран

Республикын харгы замууд дээрэ гэнэ усалда ороха ушарнууд үзэгдэһөөр. Байгша оной үнгэрөөд байһан хоёр һарын дүн хаража үзэхэдэ, харгы дээрэ аварии хэгшэдэй тоогой үсөөрхэһөө байтагай, олошорһониинь гайхалтай.

Улаан-Үдэ хотодо, Баргажанай, Прибайкалиин, Хяагтын, Хойто-Байгалай, Загарайн, Түнхэнэй, Сэлэнгын районуудта харгы замууд дээрэ усалда орогшодой тоо илангаяа олошорһон байна. Аян замда гараһан жолоошодой дийлэнхи олониинь машинаяа үнгэрмэ хурдаар ябуулһан, нүгөөдэ заримашуулынь түмэр замые хүндэлэн гарахадаа, поездые хүлеэнгүй, яаража ябаһаар мүргэлдүүлһэн жэшээтэй. Харгын бусадшье дүрим эбдэһэн, һогтуугаар машина жолоодожо ябаһан хүнүүдшье олон байба. Тиимэшүүл харгы замууд дээрэ олон гай тодхор тохёолдуулһан байна. Энээн тухай хэдэн баримта дурдалтай. Хилээмэнэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг управлениин жолоошон Никифоров, Л. Н. Стеклозаводской үйлсөөр хүнгэн машинынгаа хүсэ шадал мэдүүлэн табилуулжа ябаба ха. Дүлэтэ хараһаа мэнэрээд, соохор мэдээндээ гүйлгэжэ ябаһаар, тэрэ харгын зүүн тала руу халба һүрэхэдөө, «Жигули» машинатай мүргэлдэшөө. Эндэ жолоошон ба хоёр пассажир хүндөөр гэмэлтээ. Мүн февраль һарада ашаанай транспортна предприятиин жолоошон Смородников В. Н. «Москвич» машинаяа хүмэрюулжэ, өөрөө больницада ороходо баатай болобо. Жолоошон шал мяхан һогтуу байгаа. Захааминай районой Харацайн совхозой жолоошон Коваленко В. В. соохор мэдээндээ харайлгажа ябатараа, харгыһаа халижа, машинаяа хүмэрюулһэн, суг һуулсаад ябаһан нүхэрөө больницада оруулха баатай болоһон юм.

Авто-ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, жолоошодшье тусхай Указай үг удхые хүсэд ойлгоногүй, тайлбарилнашьегүй гэжэ эндэ сэхэ хэлэлтэй. Һогтуугаар машина жолоодожо ябагшад имагтал ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдажа хэһээгдэдэг гээшэ. Саашадаа энэ талаар хиналтада үшөөшье шанга эрилтэ табигдаха. Тиигэхэшье ёһотой. Ажалша коллективүүдэй дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэриин хараа түсэбүүдые уридшалан табижа, ажалай шанга журам сахяагүй һаамнай, архиншa жолоошодой тоогой үсөөрхэгүйнь элитэ. Тиимэһээ коллектив бүхэндэ хүтэлбэрилэгшэдһөө гадна ниитын эмхинүүд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулха уялгатай.

ГАИ-гай ЭКРАНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

Республикын ГАИ-гай захиргаанай комиссиин шиидхэбэреэр нэгэндэ нэтэрэгшэд машина жолоодохо эрхэһээ элдэб болзортойгоор хаһагдаба. Тэдэнэй дундаһаа «Главбурятстрой» нэгэдэлэй автобазын һуралсалай комбинадай директор Баженов В. И., 6-дахи ПМК-гай механик Батуев Д. Б., «Востокбурвод» трестын жолоошон Нагуслаев Г. Б., бусадые нэрлэлтэй. Эдэнэр бултадаа машина жолоодохо эрхэһээ гурбан жэлээр хаһагдаа.

Улаан-Үдын Октябрьска, Железнодорожно районуудай арадай сүүдүүд эрхэтэд Буланов В. В. Будунов А. Г. хоёрой хэрэгүүдые хаража үзэхэдөө, тэдэниие 1,6—2 жэлээр эрхыень хаһажа, заһан заларуулгын хүдэлмэридэ ябуулха гэһэн шиидхэбэри баталан абаба.

В. ПОЛУЯНОВ.
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

СПОРТ · *спорт* · СПОРТ · *Спорт* · СПОРТ

«СПОРТЫН ХАТАНДА»—ОНСО АНХАРАЛ

Хүнгэн атлетикээр Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай манеж соо болобо. Спортын долоон бүлгэм болон клубай 300 гаран хүнгэн атлет хабаадаһан байгаа.

Манай республикын олохон бэлигтэй бэрхэ атледүүд, тусхайлбал, уласхоорондын классай спортын мастернууд Павел Яковлев, Александр Костецкий, спортын мастернууд Геннадий Темников, Татьяна Гуринова, Владимир Шевляков болон бусад ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ һорилго бэлэдхэл хэжэ байһан дээрэһээ хабаадажа шадабагүй.

Эндэ гол түлэб «Трудовые резервы», «Буревестник» бүлгэмүүдэй, ЛВРЗ-гэй спртклубай командануудай хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болобо.

Олон зүйлөөр мүрысэгшэд «спортын хатанай» дүрбэн янзаар хабаяа туршаа. Техническэ мэргэжэлэй 6-дахи училищиин һурагша Владимир Ильенко 2648 очко абажа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртэһэн байха юм. Энэл бүлгэмэй түлөөлэгшэ Ольга Фетисова 2540 очкотойгоор эхэнэрнүүд сооһоо шалгарба.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй областной соведэй инструктор, спортын мастерта кандидат Татьяна Виноградова 14 метр 41 сантиметртэ ядро түлхижэ, илалта түйлаа. РСФСР-эй габьяата тренер Борис Мироманов залуушуулые һурган хүмүүжүүлхынгээ хажуугаар хүнгэн атлетикын техническэ зүйлнүүдээр өөрооշье хабаяа туршаһан зандаа. Тиин энэ 12 метр 74 сантиметртэ ядро түлхижэ, эрэшүүлэй дундаһаа түрүү һуури эзэлһэн байгаа.

Хүбүүтэй болоһон дээрэһээ жэл хахадай турша соо мүрысөөнэй талмайда гараагүй байһан уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Мироманова-Виноградова 5 метр 82 сантиметртэ утые харайжа эрхимлэбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ үрэ дүнгыень тэрэнэй хубиие рекордһоо метр шахуу дутуу юм. Эгээл тиимэһээ энэнь юу харуулнаб гэхэдэ, утые харайлгаар манай мэдээжэ атледые халажа абаха хүнэй үгы байһые гэршэлнэ бшуу.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастерта кандидат Эдуард Сластин 7 метр 07 сантиметртэ утые харайба. Тэрэ гурбан алхасаар харайхадаа, 13 метр 93 сантиметрэй үрэ дүн түйлажа, түрүү һуури эзэлһэн байна. Багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй 1-дэхи курсын студент, спортын мастерта кандидат Евгений Сафонов утые харайлгада 22 сантиметрээр гартажа, мүнгэн медаляар шагнагдаа.

Зүгөөр Женя үндэрые харайлгаар тэбхэр 2 метр абажа, республикын чемпион болобо. Тэрээнтэй сугтаа һүрадаг Олег Охота 195 сантиметрые гаталжа, хоёрдохи һуури эзэлһэн байха юм. Гадна Олег 60 метрэй урилдаанда мүн лэ хоёрдохи боложо, фиништэ ерэбэ. Гурбан алхасаар харайлгада В. Суровцев, Б. Ильенко шангай һууринуудта гараһан байха юм.

«Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Лариса Антонова 160 сантиметр үндэрые харайгаа.

Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын нэгэдэхи һургуулиин һурагшад яһала һайн үрэ дүнгүүдые түйлаба гэжэ тэмдэглэлтэй. Илангаяа дүтын зайда урилдахадаа, онсо шалгарба. 60 метрые Елена Комиссарова 7,6 секунда соо гаталһан байна. 18-дахи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Света Акупова мүнгэн медальда хүртөө. Эндэ Сергей Викулин («Буревестник») түрүүлэн финишэй лентэ таһалба — 6,9 секунда, О. Охота, В. Суровцев удаадахи һууринуудта гараба.

Дабалтануудтай 60 метрэй урилдаанда Т. Фетисова, Ю. Шурыгин гэгшэд илажа, республикын чемпионууд болобо. 800 метртэ урилдахадаа, И. Лазарева («Трудовые резервы»), С. Шеломенцев (ЛВРЗ-гэй спортклуб) шалгараа. Дабалтануудтай 2000 метрэй урилдаанда авиационно заводой спортклубай гэшүүн С. Чеповской бултанһаа хурдан сүлхэ байһанаа харуулба.

3000 метр. ЛВРЗ-гэй спортклубай инструктор, спортын мастер В. Трунев энэ зайе 8 минута 52,1 секунда соо гаталжа, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаа.

4x360 метртэ эстафетэ дамжуулгатай урилдаан илангаяа һонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа «Трудовые резервы» бүлгэмэй команда илаа — 3,35,9 минута. Эрэшүүлэй бүлэгтэ тус бүлгэмэй урилдаашад түрүүлжэ ябатараа, гурбадахи шатада «Буревестнигэй» командада хүсэгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, «Трудовые резервы» бүлгэмэй команда илажа, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. «Буревестник» бүлгэмэй атледүүд — хоёрдохи, ЛВРЗ-гэй спортклубай түлөөлэгшэд гурбадахи һуури эзэлбэ.

«Урожай», «Спартак», «Труд» бүлгэмүүдтэ, «Забайкалец» гэжэ спортклубта «спортын хатанай» хүндэеэ бууража байһые энэ мүрысөөн харуулаа. Урдандаа шангай һуурида нэгэнтэ бэшэ гарадаг байһан «Спартак» бүлгэмэй команда мүнөө нэгэшье очко абангүй, һүүлшын һуурида түригдэшөө?! Эдэ спортын бүлгэмүүд болон клубуудай тренернүүд, мэргэжэлтэд ушаржа байһан дутуу дундануудые зайсуулхын тула шухала хэмжээнүүдые дары абаха ёһотой.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

«ИМПУЛЬС» КЛУБАЙХИДАЙ ИЛАЛТА

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай спортын, физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын, мүн «Импульс» гэжэ урилдаанда дуратайшуулай клубай түрүүшынхеэ эмхидхэһэн мүрысөөн Улаан-Үдэ хотын үйлсэ, гудамжануудаар үнгэрбэ.

Урилдаан яһала һайнаар, олоной хабаадалгатайгаар, эмхи гуримтайгаар үнгэрөө гэжэ тэмдэглэе. Тэрээндэ студентнэрһээ гадна, багшанар, спортын бүлгэмүүдэй ветеранууд хабаадалсаа ха юм. Тэдэнэй дундаһаа урдандаа республика соогоо мэдээжэ СССР-эй спортын мастер Андрей Бурлаков, мастерта кандидадууд Анатолий Ерматов, Владимир Ситников, Герман Филиппов, мүнөө дала наһанайнгаа дабаа дабажа ябаһан «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Михаил Иосифович Стопа гэгшэдые нэрлэлтэй.

Институдай гурбадахи хамтын байраһаа урилдаан эхилжэ, спортсменүүд Сүхэ-Баатарай, Ленинэй, Куйбышевай нэрэмжэтэ үйлсэнүүдээр, Илалтын проспектээр һубаряа. Эдэнэр дүн хамта дүрбэн километрэй зайда урилдаһан байба.

Урилдаанай эхилһээр хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада, эрхимлэгшэд тодорбо. Эндэ «Импульс» клубые эмхидхэгшэ, түүхын болон хэлэ бэшэгэй факультедэй студент Даниил Дылыков түрүүлэн гараба. Тэрэнэй хойноһоо табадахи курсын студент Сергей Зуев дабшаба. Тэрэ нүхэрөө Илалтын проспектдэ ахяад, урдань орожо, Советүүдэй талмай дээрэ түрүүлэн гараба. Тиигэжэ «Импульс» клубай түлөөлэгшэд түрүү һуури эзэлбэ. Зуев зайгаа 12 минута 27 секунда соо гаталһан байба. Хоёрдохи һуурие Даниил Дылыков эзэлбэ. «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Ерматов, Бурлаков гэгшэд удаадахи һууринуудта гараа.

Студентнүүдэй дундаһаа Гергенов, Митыпов, Бичиханов, Гармаев гэгшэд түрүүшын һууринуудые эзэлбэ. Басагадай урилдаанда физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй студентнэр Светлана Соколова, Светлана Одинцова гэгшэд түрүүшын хоёр һуури эзэлһэн байна.

Багшанарай дундаһаа спортын ветеран Леонид Абашеев, институдай парткомой секретарь Александр Карнышев, спортын мастернууд Александр Мугдуев, Владимир Ильин, Виктор Самсонов, Эдуард Ошоров, бусад илагшадай тоодо оролсобо. Мүн урилдаагаар үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ таһалгаряагүй хабаадалсадаг Зүүн Сибириин түмэр замай хүдэлмэрилэгшэ Михаил Стопа эрхим хорин хүнэй тоодо оролсожо шадаа.

Саашадаа заншалта болохо энэ урилдаанда түрүүшын арбан һуури эзэлһэн басагад, хүбүүдтэ, багшанар болон спортын бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэдтэ грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Тиихэдэ командаараа түрүү һуури эзэлһэн «Импульс» клубта дамжуулгын кубок, бэлэгүүд барюулагдаба.

Н. ИВАНОВ.

МАНАЙ ДААМШАД ШҮҮБЭ

Шэтэ хотодо даам наадалгаар хоёр нүхэр ёһоной мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ Улаан-Үдэ хотын «Спартак» бүлгэмэй команда хабаадалсаһан байгаа. Харин хүршэнэрчай Шэтэ хотын суглуулагдамал командаһаа бүридөө. Мүрысөөндэ хабаадагшад найман хюлгэ дээрэ хоёр удаа наадаһан байна.

Уулзалгын түрүүшын үдэр нэгэдэхи хюлгэ дээрэ наадаһан спортын мастерта кандидадууд Мүнхэ Базаров (Улаан-Үдэ) Шэтын Борис Зоринтой тэнсэһэн байгаа. Удаадахи хюлгэнүүд дээрэ наадаһан манай даамшад хоёр удаа наадаа.

Уулзалгын түрүүшын үдэр нэгэдэхи хюлгэ дээрэ наадаһан спортын мастерта кандидадууд Мүнхэ Базаров (Улаан-Үдэ) Шэтын Борис Зоринтой тэнсэһэн байгаа. Удаадахи хюлгэнүүд дээрэ наадаһан манай даамшад хоёр уулзалгадаа тэнсэһэн, нэгэндэнь шүүгдэһэн байна. Тиигэжэ түрүүшын үдэрэй уулзалгада 6:2 тоотойгоор манай Улаан-Үдын команда шүүһэн байгаа.

Нааданай хоёрдохи үдэрэй уулзалга 5:3 гэһэн тоотойгоор дүүрэжэ, эндэ Улаан-Үдын команда дахинаа илаһан байна. «Спартак» бүлгэмэй гэшүүд Анатолий Шульгин, Мүнхэ Базаров, Александр Степанов хоёрдохи үдэрэй наадаанда шадамар бэрхээр тулалдажа, шухала очконуудые асараа.

А. АЛЕКСЕЕВ.

ХАБАЯА ТУРШАХАНЬ

Ороной эрхим бэрхэ мэргэшүүлэй дунда һур харбалгаар заншалта бүхэсоюзна мүрысөөн апрель һарын эхеэр Душанбе хотодо үнгэргэгдэхэ. «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй суглуулагдамал команда эдэ үдэрнүүдтэ Ашхабад хотодо һорилго бэлэдхэл хэжэ байна.

«Динамо» бүлгэмэй Олимпиадада бэлдэлгын Буряадай түбэй түлөөлэгшэд — уласхоорондын классай спортын мастернууд Надежда Бадмацыренова, Цыбикмит Бумбошкина, спортын мастерчууд Янжима Цыренжапова, Валентин Дарханов, Дарима Батуева гэгшэд энэ һорилго бэлэдхэл хэлсэнэ.

Б. МИРОМАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Таряашадай хабарай ажал хэрэгүүд». «Түсэбөө шэнэлбэ» — Б. Эрдынеевэй корреспонденци. «Москвада ерээд байһан тухай» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Хахад замдаа тогтонгүй» Н. Дегтяревой статья. «Элүүр энхэ байдал — ажабайдалай жама ёһо». «Хахадай халуунда дашуурнаб гээд» — рейдовэ бригадын материал. «Хурдадхалгын замаар». «Томодхогдоһон бригадада подряд үрэ ехэтэй» — А. Куклинай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Холын аян замһаа бусаад». «Үглөөнэй һэрюун агаартай орондо» — И. Казанцевай замай тэмдэглэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Музейн залнуудаар». «Судна бүтээлгын бүхы түүхэ» — П. Лазаревай статья. «Патриот» гэжэ заншалта суглуулбариин материалнууд. Соносхолнууд.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Поэт Сергей Орлов тухай баримтата фильм. 10.15 — «Аяншалагшадай клуб». 11.15 — «Любовь и ярость» — уран һайханай фильм. 12.35 — Шэнэ һонин. (12.40 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Эрдэм ухаан ажал хоёрой хоорондохи холбоон». 16.25 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 16.55 — «Бултанда зорюулагдаһан стадион». 17.30 — «Фортепианна хүгжэмэй концерт. 18.00 — «16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда...». 18.45 — Ю. А. Гагаринай ниидэһээр 25 жэлэй ойдо. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — Киноочерк. 20.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 20.30 — «Фитиль» — бүхэсоюзна сатирическэ киножурнал.

Москва. 20.40 — Баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.30 — СССР-эй композиторнуудай VII съезд. Консерваториин Ехэ залһаа концерт. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Арадай уран бэлиг». 21.45 — «Элүүр энхэ байха гээ һаа». 22.00 — Время». 22.30 — «Во имя народа». 4-дэхи сери. 23.30 — «Телевизор харагшадай анхаралда. 24.00 — Футболоор кубогуудта хүртэгшэдэй кубок.

МАНАЙ АДРЕС. ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-00439. Заказ № 77. Индекс 04609.